AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

16 MART 1
FİYATI: 1

Bitmeyen ihtilâller bölgesi: Arap Orta Doğusu

1963 PURO fay

BEDAVA NAKİL VASITALARI

PİYANGOSUNDA TALİHİNİZİ DENEYİNİZ

...böylece hem nefis bir tuvalet sabunu, hem en üstün temizleme tozunu kullanmış olur... hem de şu çok kıymetli ikramiyeden birini kazanabilirsiniz...

61 model
FORD-TAUNUS
Aile Arabası

TRIUMPH
İngiliz Motosikleti

TRIUMPH
marka şahane bir Scooter

RUDGE
İngiliz Erkek Bisikleti

RUDGE
İngiliz Kız Bisikleti

RUDGE
İngiliz Çocuk Bisikleti

...ve ayrıca 300 çeşitli teselli mükâfatı

Bol köpüklü ve Nefis kokulu

PURO

Tuvalet Sabunu kalitesi en iyi tuvalet sabunu ve mucize bir güzellik müstahzarıdır

Köpüklü ve Deterjanlı

fay

Temizleme Tozu kalitesi en üstün, fiatı en ucuz temizleme tozudur

PİYANGOYA İŞTİRAK İÇİN...

3 adet Puro Tuvalet Sabunu kabı ile 3 adet Fay Temizleme Tozu kapağı biriktirmek kâfidir. Bunları bir zarfa koyunuz, zarfın arkasına açık adresinizi yazınız ve P.K. 24 İstanbul adresine postalayınız. Zarflarını taahhütlü postalamak isteyenlerin de gene aynı posta kutusuna göndermeleri rica olunur. Kur'alar 30 Haziranda Noter ve Davetliler huzurunda çekilecek ve talihliler 1 Temmuzda ilân edilecektir.

Talihiniz açık olsun

Pan Am ile uçtuğunuz zaman dünyanın en tecrübeli Jet ellerindesiniz!

Pan American Jet Clipper'in kumanda aletlerini idare eden ellerin bir hususiyeti vardır — I hususiyet tecrübedir.

Şunu bir an içi düşününüz. Pan American jet pilotla , bütün diğer havayolu şirketlerinin toplamından daha fazla — bir milyon civarında — yolcuyu denizaşırı uçurmuşlardır. Her Pan American jet seferinde bu uçuş tecrübesinin üstünlüğünü bizzat müşahade edebilirsiniz. Pan American — diğer havayolu şirketlerine nispeten — daha fazla jet servisi yapmaktadır. Dünyanın en tecrübeli havayollarını tercih etmeniz için bu da ayrı bir sebeptir.

6 kıtadaki 80 memlekete yapılan jet servisleri hakkında tamamlayıcı bilgi almak ve rezervasyon için lütfen Seyahat Acentenize veya Pan American Bürolarına müracaat ediniz:

İSTANBULDA : Hilton Oteli methali, Tel : 47 45 30 - 48 10 60
ANKARADA : Atatürk Bulvarı 53, Tel. 12 83 64 - 12 81 48 - 12 93 09
İZMİRDE : İzmir Palas Oteli, Tel. : 33 1 00

Trade Mark Reg. U. S. Pat. Off.

PAN AM

DÜNYANIN EN TECRÜBELİ HAVAYOLLARI

Yılın Kitabı Çıktı!
1930'larda
ALMANYADA HİTLER-İN İKTİDARA NASIL OTURDUĞUNU ANLATAN BU KİTABI OKURKEN...
Bir Diktatörün İKTİDAR Yolu
KENDİNİZİ ZAMAN ZAMAN 1963 TÜRKİYESİNİN BAZI HADİSELERİNİ YAŞIYOR SANACAKSINIZ
Derleyen: Metin TOKER
Fiatı: 3 Lira
GENEL DAĞITIM: BATEŞ BAYİLİK T. CAĞAOĞLU - İSTANBUL
Bütün Kitapçılardan Arayınız
ALİ PARMAKERLİ

AKİS

Sayı: 455 Cilt: XXVII Yıl: 9 HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sahibi
Mübin Toker

Yazı işleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurallı
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaağlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (istanbul), Seyfi özgenel (tamir) . Dış Haberler Kısmı : Deniz Baykal - İktisadi haberler kısmı : Fasih İnal - Feza : Daniyal Eriç -Magazin Kısmı : Jale Candan, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil - Tiyatro: Lûtfi Ay, Naciye Fevzi : Sinema • T. Kakınç - Spor : Vildan Âşir Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungur Taylaner - Kutay Kayalı

Klişe
Doğan Klişe Atelyesi

Yazı İşleri
Rüzgarlı Sokak No. 16/1
Tel: 11 89 98

İdare
Rüzgarlı Sokak No: 15/1
Tel: *10 61 96*

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (81 nüsha) 40.00 lira

İlan Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli aka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhtüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgarlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
14.3.1963

Fiyatı 1 Lira

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Bir defa daha, Türkiyenin etrafında bir İhtilâlin gürültüsü kopmuş bulunuyor. Irakı, beklenildiği gibi Suriye takip etti. Iraktaki rejim ne kadar devam edecektir, Suriyenin yeni hâkimleri memleketlerinin mukadderatını ne zamana kadar ellerinde tutacaklardır? Bunlar, cevabı olmayan suallerdir. Zira bir bölge istikrar kazanamadı mı ve askeri darbelerin kucağına düştü mü ondan kurtulması ne kolaydır, ne de çabuk olur. Bir günde Mareşal olan albayların ordular üzerinde otorite ve prestij sağlaması imkânı yoktur. Omuzlarına elinle taktığın yıldızlara güvenerek türlü temizliği yaparsın, hatta senden yüksek rütbede kim varsa hepsini alıp aya sürersin, ama bir sabah uyandığında görürsün ki senin yerleştirdiğin yeni albaylar, yeni yarbaylar, batta yeni teğmenler tanklarla evini kuşatmışlardır ve aralarından bir başkasını Mareşalliğe yükseltmek kararındadıriar. Zira, asil tarafı bulunan ihtilaller yerlerini adi hükümet darbelerine bıraktılar mı curcuna sürer gider.

Ancak, Orta Doğudaki bu yeni ihtilâllerin arkasında, albayların haricinde bir kuvvet vardır. Bu Baas Partisidir. Irak İhtilali onun eseri olmuştur. Suriyedeki hareketi o tertiplemiştir. Simdi, beş arap memleketi arasında bir nevi konfederasyon kurulması için girişilen teşebbüsler ondan gelmektedir. Irak, Suriye, Yemen ve Cezayiri Mısırın yanma sürükleyen bu cereyanın adı çok işitilmiştir, fakat mahiyeti bilinmemektedir. Bu hafta AKİS, DÜNYADA OLUP BİTENLER sayfalarında, Suriyedeki hâdiselerin içyüzünü anlatırken projektörünü Baas Partisine çevirmiştir. Baas Partisi nedir, kimlerin elindedir, hangi fikirleri yaymaktadır, ne uğrunda çalışmaktadır? Bu suallerin cevabı, etrafımızda cereyan eden hâdiseleri AKİS okuyucularının kolaylıkla anlamalarım ve değerlendirmelerini sağlayacaktır.

Saygılarımızla

AKİS

İçindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

Lord Home - Dean Rusk
Çifte kumrular

Ziyaretler — Nisan ayı içinde iki mümtaz misafir Ankaraya geliyor. Bunların birincisi Amerika Dışişleri Bakanı Dean Rusk, ikincisi İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Home. İki Dışişleri Bakanı birbirleri peşine Başkentte olacaklar. Rusk buradan Tahrana geçecek, Lord Home ise Ankaradan, Dışişleri Bakanımız Feridun Cemal Erkinle birlikte Karaşiye gidecek. Karaşide CENTO'nun Bakanlar Konseyi toplanmaktadır.

Amerika ve İngiltere Dışişleri Bakanlarnın ziyaretleri kısa olacak, fakat turistik mahiyette bulunmayacaktır. Yabancı devlet adamlarıyla dünya meseleleri ve bilhassa Türkiyeyi alâkadar eden konular görüşülecektir. İki Dışişleri Bakanı da, Başbakan İsmet İnönü tarafından kabul edileceklerdir ve görüşmelerden bir kısmı Başbakanın iştirakiyle yapılacaktır.

Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin, önümüzdeki haftanın başında Romayı resmen ziyaret edecektir, İtalyan başkentinde görüşülecek meseleler arasında bizim için en önemli olarak Müşterek Pazara girmemiz işi ve Konsorsiyum meselesi vardır. Erkinin Roma se--ahatinden sonra Müşterek Pazarın kapıları biraz daha fazla ve belki tamamile- açılacaktır.

Tayinler — Dışişleri Bakanlığında, Büyük Elçiler kademesinde bir tayin listesi hazırlanmıştır. Bu listeye göre merkezden Cahit Hayta Lizbona, Nedim Erinçer Budapeşteye, Osman Derinsu Karakasa -Venezuela-, Turgut Aytuğ Taypehe -Milliyetçi Çin-, Mustafa Kenanoğlu Tiranaya gideceklerdir. Moskova müsteşarı Semih Günver Cezayir Büyük Elçisi olmaktadır. Burhan Işın Budapeşteden Libyaya, Tevfik Kazım Kemahlı Taypehten Fasa nakledilmektedir. Nureddin Vergin Liznodan Madrite geçmektedir. Madrit Büyük Elçimiz Kadri Rizan emekli olmaktadır. Libyadaki Yörükoğlu ile Rabattaki Talat Milas merkeze alınmaktadırlar.

Hacılar — Son günlerde Başkentte, Emniyet Genel Müdürlüğünün önünden geçenler, binanın önündeki geniş alanda toplanmış olan yüzlerce kişilik kalabalığı görünce, yanlarında bulunanlaraa heyecanla:

"— Acaba bu seferki yürüyüşün sebebi nedir ?" diye sormaktadırlar.

Oysa topluluk, hacca gitmek isteyen hacı namzetleri ve onlarla ilgilenen meraklılardan ibarettir. Hacı namzetleri, pasaport muamelelerini, tamamlamak için sabahın erken saatlerinde Emniyet Müdürlüğüne gelmekte ve saatlerce burada bekleşmektedir-

ler. Namzetlerin hemen hepsinin şikâyeti bir noktada toplanmaktadır: Korkunç bürokrasi ve gerekli işlemlerin son derece ağır yapılması... Öyle ki, bunların arasında, müracaatın üç gün evvel yaptığı halde hâlâ bir netice alamıyanlar bile vardır. Namzetler, Genel Müdürlüğün önündeki betona ve biraz ilerdeki yeşil çimenlerin üzerine oturup dertleşmekte, bir yandan yol arkadaşlıkları kurarlarken, bir yandan da sıralarını beklemektedirler.

Hacı namzetlerinden pek çoğu Suriyedeki ihtilâle aldırmayarak, karayolu ile gitmeğe karar vermiş.

"— Peki, ya gurbet illerde kalırsanız?" diye soranlara, tevekkülle başlarını sallıyarak:

"— Yaratan Allah, kayırması da bilir" diye cevap vermektedirler.

Geziler — Zayıf, uzunca boylu esmer adam, rahat koltuğa biraz daha gömüldü ve:

"— Halen Kayseride bulunan sayın Celâl Bayar her nedense Ankaraya naklini istememektedir, Ankara Tıp Fakültesinde tedavi edilmeyi neden istememektedir, bilmiyoruz. Ama biz, son çare olarak kızı Nilüfer Gürsoya başvuracağız. Belki o, Ankarada tedavi edilmesi için sayın pederlerini ikna edebilirler" dedi.

Olay, geçen haftanın son günü İzmirde, Vilâyet binasının Valiye tahsis edilmiş olan son derece şık döşeli odasında geçti. Uzunca boylu, esmer adam, İkinci Koalisyon Hükümetinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu idi. Azizoğlu, bundan bir süre önce İzmir Vali ve Belediye Başkanı Enver Saatçigile telefon ederek, Sağlık teşkilâtı ile temaslarda bulunmak üzere bir Ege gezisine çıkmağa karar verdiğini bildirmişti. Ancak bunun sadece adı "sağlık gezisi" oldu. Y.T.P. li sekiz milletvekili ve Bakanlığa bağlı altı Genel Müdürle birlikte resmi arabalarla çıkılan gezi, daha çok Alicanın açtığı Af Kampanyasının bir devamı mahiyetindeydi.

Grup, İzmirde Sümer Bank basma fabrikasında -fabrikanın fert başına ikamet ücreti 150 kuruştur- kaldı ve Tenis Klübünde verilen ziyafette- -Enver Saatçigilin verdiği bu yemeğin bedeli Özel İdari tarafın* dan ödenmiştir- bol bol kadeh kaldırıldı.

Dünyadan Akisler

İngiltere — Başbakan Macmillan geçen hafta yaptığı bir konuşmada, gelecek seçimlerde Muhafazakâr Partinin iktidarı kaybedebileceğini söyledi. Fakat Başbakana bakılırsa, bu mağlûbiyet İşçi Partisi yüzünden değil, Liberaller yüzünden olabilir. Çünkü o, "İki parti başbaşa yarışsak, İşçileri rahatça yenariz. Fakat oniki senelik iktidarımızdan bıkanlar oylarını liberallere verecekler, bundan da İşçi Partisi kârlı çıkacak" diyor.

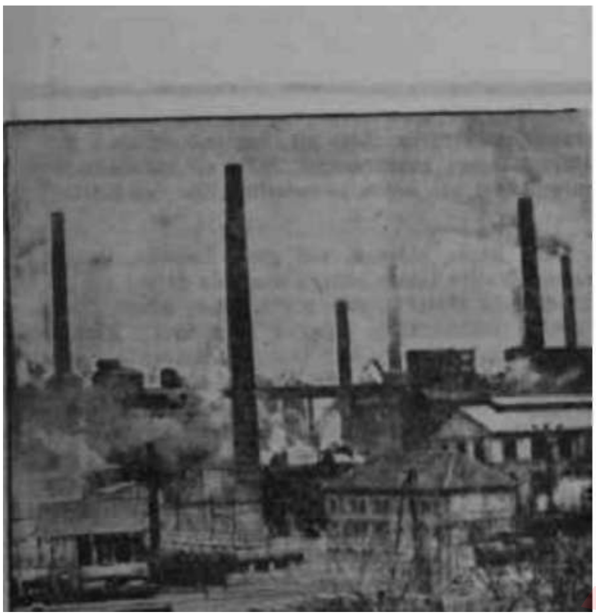
Batı Almanya — Geçen Pazartesi günü onsekiz ıraklı öğrenci, bir hafta önce kendi elçiliklerinin önünde nümayiş yaparlarken huzuru bozdukları için bir haftaya kadar hapis cezasına çarptırıldılar. Bunlar yeni Irak hükümetini protesto eden 60 - 70 kişilik grupun liderleriydi.

Birleşik Amerika — Ocak ayından beri Metropolitan sanat müzesinde teşhir edilmekte olan Leonarda da Vinci'nin Mona Lisa tablosu 1,5 milyon amerikan tarafından seyredildikten sonra tekrar Louvre müzesine iade edildi. Tablo yol boyunca belli bir ısı derecesinde çelik kapaklar içerisinde korundu. Ayrıca, tabloya dört muhafız da refakat etmekteydi.

Sayı: 455 Cilt: XXVII Yıl: 9 16 Mart 1963

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

YURTTA OLUP BİTENLER

Fabrika bacaları ve af nidaları
Bir madalyonun iki yüzü

Millet

Efendim ve ben!

Bu hafta Muhalefet, sözcüleri ve yayın organlarıyla İktisadî durumun bozukluğunu, piyasanın durgunluğunu, alış veriş olmadığını, hayatın tahammül edilmez hal aldığını haykırırken Başkentte Hükümet, gayet ciddi ve soğukkanlı, düzelen iktisadi durumun, piyasanın canlanmış olmasının, taleplerdeki fazlalığın ve hayatın gelişmiş bulunmasının icap ettirdiği tedbirler konusunda toplantı üstüne toplantı yaptı. Hükümetin elindeki bütün işaretler, türk ekonomisindeki, 1958'de başlayan resesyon hareketinin durduğunu ve ilerlemenin başladığını göstermektedir. Bu yüzden, bilhassa İlkbahardan itibaren, şimdiden gerekli tedbirler alınmazsa bir çok mala hücum olacak, sıkıntı çekilecek, para bulunduğu halde mal bulunmayacaktır. İktisadi hayatın gelişme temposuna imkânları uydurmak, bu hafta Ankarada Hükümetin başlıca gayesini teşkil etti. Nitekim, bazı kararlar da alındı. Meselâ, bilhassa demir ve çimentoda spekülasyonu önlemek için bir "yedek akçe'' ayrıldı. Sunî veya tabiî, darlık alametleri kendisini gösterir göstermez Hükümet derhal ithalât yapacak ve piyasayı tanzim edecektir. Aynı şekilde, Amerikanın elindeki ziraî mahsuller fazlasından zamanında ve daha geniş ölçüde faydalanmamız için Amerikayla temasa geçilmişti.

Kim haklıdır?

Bu sualin cevabını almak için hâdiselerin sonunu beklemek şarttır. Muhalefet, her şeyi fena gösterecektir. Bir bakıma bu, onun "vazife-i asliye"sidir. Buna mukabil İktidar da, vatandaşa ümit vermekle mükelleftir. Muhalefet mi, elinde ciddi işaretler olmaksızın bu vazifeyi yapıyor, yoksa İktidar mı, vatandaşı avutuyor? Vatandaş, yarınki hayatını hangi tarafın sözüne değer vererek tanzim ederse kârlı çıkacaktır? Zira şurası açık bir gerçektir ki iş hayatı, bir bakıma kumardır. İstikbale ait teşhisler, hatta tahminler iş hayatındaki başarının büyük nisbette temelini teşkil eder. İşlerin sahiden iyi gitmediğine inanıldığında tutulacak tavırla işlerin sahiden iyi gittiğine inanıldığında tutulacak tavır arasında fark bulunduğu şüphesizdir. Bugün İktidara oynayan mı kazanacaktır, Muhalefete mi?

Hâdiselere tarafsız gözle bakanlar, İktidarın söylediklerinde, Muhalefetin söylediklerine nazaran fazla gerçek payı bulunduğunu saklamamaktadırlar. Bu tarafsızların başında, amerikalı politika adamları, temsilciler ve mütehassıslar bulunmaktadır. Amerika, türk ekonomisinin çok iyi istikamette bulunduğuna inandığı için Hükümetin yakın istikbale ait tedbirlerini memnunlukla destekleyeceğini, elinden gelen yardımı yapacağını bildirmiş ve bu yolda devam olunmasını ısrarla istemiştir, Avrupalıların ekseriyette

FARK

Metin TOKER

Pek farkında görünmüyoruz ama, biliyor musunuz ki yıllar yılı pek çok ıstırap, gözyaşı ve fedakârlıkla, dünya kadar eziyet ve cefaya katlanmakla bedeli ödenmiş bir mücadelenin bugün neticesini almış bulunuyoruz? Bu mücadele, rejim konusunda, memleketin haysiyetli aydın evlâtlarının Menderes İdaresine karşı vermiş oldukları savaştır. Mücadeleyi yapanların arzuladıkları ortam, şimdi Türkiye hâkimdir. Türkiye, kendisine lâyık tek ortam olan bu ortam içinde mutlaka daha iyi, daha güzel bir kadere kavuşacaktır. Kazanılan zaferin, davalarına inanan insanların gözlerini yaşartmamasına imkân yoktur.

Niçin mücadele edilmiştir? Menderes ve ideal arkadaşlarına anlatılmak istenmiştir ki bir demokratik rejim içinde Muhalefetin görevi kahve dövünüşüne hınk demek değildir. Muhalefet, İktidarı yıpratmak, yıkmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Eğer İktidar gerçekte iyi yoldaysa, eğer memlekete bir şeyler kazandırmaktaysa, eğer başarılıysa Muhalefetin çırpınmalarının bir önemi yoktur. Menderese, 1950-54 yıllarının sonunda, meziyetsiz fakat şiddetli bir Muhalefete rağmen D.P., nin kazandığı seçim misal olarak da gösterilmiştir. Yok, İktidar gücünü kaybetmişse, İktidar memlekete artık bir şeyler kazandıramıyorsa, İktidar başardı değilse Muhalefetin gayretleri netice verecektir ve seçimlerde bir yer değiştirmesi olacaktır. Onun için, bırakmak lazımdır söylenilsin, bırakmak lazımdır yazılsın, bırakmak lazımdır dolaşılsın, gezilsin, vatandaşla konuşulsun.

Bunu, Menderese ve ideal arkadaşlarına anlatmak kabil olmamıştır. Anlatmak kabil olmamıştır ki İktidara düşen, işiyle ve gücüyle meşgul olup eserler vermek, iyi neticeler almak, Muhalefetin karşısına bunlarla çıkmaktır. Bu, aslında. İktidarı da müsbet yolda çalıştıracak, çalışmaya mecbur edecek, haklı haksız her itiraza, her şikâyete kulak vermesini sağlayacak bir davranış olacaktır ve Demokrasinin fazileti budur Ne kadar azgın olursa olsun bir Muhalefet ne kadar azgın olursa olsun bir Basın İktdar üzerinde kontrol görevi yapar ve onun aşırılıklarını frenler. Azgın bir Muhalefet, azgın bir Basın memlekete zarar vermez mi? Kim demiş, vermez diye?. Ama bu zarar Muhalefeti yok edilmiş, Basmı susturulmuş bir memleketin göreceği zarar yanında devede kulak mesabesindedir. O yola, kolay yoldur diye sanan iktidarların başına dünyanın yıkılması mukadderdir.

1954—57 abasında. Menderes bu tavsiyelerin tam aksini yapmıştır. Berbat iktisadi politikasının mukadder neticeleri olan yoklukları, karaborsayı, korkunç fiyatları hep Muhalefetten, hep Basından bilmiş, ilmin sesine kulak verecek yerde hislerinin ve iptidai zihniyetinin esiri olmuş, sopayla memlekete düzen vermeye kalkışmıştır. Şiddet tedbiri şiddet tedbirini doğurmuş, İktidarın bu tutumu hırsızı, uğursuzu, partizanı ve vurguncuyu suyun üstüne çıkarmıştır. Gösteri ve Yürüyüş Kanunu - Basın Kanunu . Milli Korunma Kanuna trilojisi o günlerin, o politikanın, o hükümet etme sisteminin eseridir. Menderesin sesi, hâlâ kulaklarda olmalıdır: "Bu kanunları kabul edin, efendiler. Bu kanunlar bir bütündür. Üçünü peşpeşe çıkarmak lâzımdır. Bu kanunları bana verin, bakın ben memleketi nasıl refaha kavuşturacağım, ihya edeceğim.."

Menderes, geride kirli ve korkunç bir miras bırakarak yıkılıp gitmiştir. Ama Türkiye, Menderese karşı mücadele etmiş olanların istedikleri ortama kavuşmuştur. Şimdi, mücadeleyi yapmış olanlar arasında dahi bu ortamı yadırgayanlar çoktur. Zaman zaman memlekete baktıklarında Menderes gibi düşünmekten kendilerini alamamakta ve yumruklarını masaya vurup "Olmaz böyle şey!" diye haykırmaktadırlar. Olur böyle şey! Bundan sonra her şey böyle olacaktır ve her iktidar böyle şartlar altında başarının yolunu arayacaktır, bulacaktır. Kendimizi buna alıştırmak zorundayız. Bunda güçlük çektiğimizde, bir büyülü cümleyi mırıldanmakla kuvvet kazanabiliriz: "Menderesi unutma!"

Pala Paşa, Muhalefet Lideri rolünde dolaşıp duruyor. Ağzında, türlü demagoji, yalan, iftira.. Onu tahrik ediyor, bunu tahrik ediyor. Mirasçısı olduğu idarenin sebep olduğu bütün güçlükleri dahi bugünkü idareye hücum vasıtası diye kullanmakta fütur duymuyor. O buna yapıyor diye, Uşak ve Kayseri hâdiseleri mi yaratacağız? Asla!

A.P. mitingler tertipliyor ve kapkara, kopkoyu memleket levhaları çiziyor: "öldük! Bittik! Mahvolduk! Battık!" Sonra, her şeyi halledecek sihirli anahtarı veriyor: Af! Tıpkı 1950-60 arasında olduğu gibi bol paralı, kamyonlu, seyyar ekipli toplantılar yapıyor. O bunu yapıyor diye, Gösteri ve Yürüyüş Kananu mu çıkaracağız? Asla!

Gazetelerine bakınız. Sadece İsmet Paşa hakkında yazabildikleri Cumhuriyetin hiç bir devrinde hiç kimse hakkında yazılmamıştır. Bunların binde biri Menderes hakkında yazıldığında, zavallıcık aklını kaybederdi. Bundan dolayı Basın Kanunu mu hazırlayacağız? Asla!

Zira bunların, hiç bir önemi yoktur. Bunlar, memleketin kaderine kıl kadar tesir etmez. Bir tek şartla: İktidar iyi, doğru yoldaysa, kendinden eminse ve sinirlerine hakimse. Bütün bu şamata arasında, bir gün balçıkla sıvanamayacak bir güneş, bakarsınız herkesin gündelik hayatındı doğar ve gürültü itibarını tam kaybeder. Yok, işler iyiye götürülemezse. iktidar el değiştirir. Bunda ölüm yoktur.

Menderese anlatılmak istenilen buydu. O anlamadı, bu biliyor!

olduğu Konsorsiyumda da telâkkiler bundan farklı değildir.

Geçen hafta yetkili bir amerikalı, bir toplantıda türk muhatabına şöyle dedi:

"— Neler yapmanız lâzım geldiğine bakarak, aşaman zaman karamsar oluyorsunuz. Halbuki, seçimlerden bu yana birbuçuk seneden az zaman içinde neler yapmış olduğunuzu bir gözünüzün önüne getirirseniz karamsarlığınız derhal kaybolur. Biz, bunu yaptığımızdan dolayı durumu çok ümitli ve başarılı görüyoruz. Bütün mesele, değişik bir Türkiye yaratmak yolundaki samimi ve iyiniyetli gayretlerinde Hükümetin yılgınlık göstermemesi, lanet olsun deyip savaşı bırakmaması ve güçlükleri, şimdiye kadar olduğu gibi, hiç sinirlenmeden bir bir yenmekte devam etmesidir."

İsmet Paşanın tabiatını bilenler, son imkanı kullanmadan pes etmek âdetinde bulunmadığından haberdardırlar. Bu bakımdan, onun C.H.P. Meclisinde ifade ettiği niyeti çok kimseye ışık tutmuştur. İsmet Paşa tutumunu orada şöyle anlatmıştır:

"— Türkiyenin meselesinin planlı kalkınmayı başarmak olduğuna inanıyorum ve başka bir mesele bilmiyorum.. Beni başka tarafa sürüklemek imkânı yoktur. Çalışmamız mümkün olmayan noktaya gelirsek, emaneti teslim edeceğimiz tabiidir. Biz çekilince Parlamentoda bir ekseriyet teşekkül eder de bizim yürütmediğimiz politikayı yürütmeyi sırtlarsa muhalefet görevini ciddiyet ile saparız. Yok,buna imkân bulunmazsa memleket yeni seçimlere gider ve millet kararını söyler."

Bu sözler Koalisyonun yaşayacağını gösterdiğine göre plânlarını Muhalefetin çizdiği memleket manzarasına göre yapanlar ile plânlarını İktidarın çizdiği memleket manzarasına göre yapanlardan kimin kârlı çıkacağını kestirmek, bir nisbet dahilinde mümkün sayılabilir.

Hükümet

Ayrı Masalar

Bitirdiğimiz hafta içinde telefonları çalan Hükümet üyeleri, gazetecilerin Genel Af veya yeni bir protokolle ilgili sorularını âdeta söz birliği etmişçesine hep aynı şekilde cevaplandırdılar:

"— Hükümet daha ciddi işlerle meşguldür."

Gerçekten Bayarın tahliyesi, Genel Af, Yeni Hükümet Protokolü gibi söylentilerin kulaktan kulağa fısıldandığı, muhalefet gazetelerinde türlü yaygaralar koparıldığı şu son haftalarda Hükümet hemen her gün toplanmakta, fakat bazı tahminlerin tamamen hilâfına daha ciddi bir konuyla meşgul olmakta, 5 Yıllık Plânın 1963 yılı uygulamasında alınacak tedbirleri görüşmektedir. Gerçi Muhalefet ve İktidarın görüşlerinin birleştiği şimdiye kadar görülmüş şey değildir ama, bu sefer sadece aynı konudaki görüşler değil, ele alınan konular dahi birbirinden Kuzey ve Güney kutupları kadar ayrıdır.

Nitekim haftanın ortalarında Çarşamba günü Y.T.P. Genel Başkanı ve 1 numaralı Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican bir AKİS Temsilcisine:

"— Hükümet çalışmalarının esasını, 1963 yılı programının aksamadan tatbike konması ve korunması teşkil etmektedir. Çalışmaların bir diğer yönünü de spekülatif bazı hareket lerin doğurabileceği darlık ve suni fiyat artışlarını önleyici iktisadi tedbirler teşkil etmektedir" diyerek Hükümet çalışmalarının hangi yöne teksif edilmiş okluğunu ortaya koydu.

Tedbirler

1963 yılı içinde yapılması kararlaştırılan 9 milyar liralık yatırım, Hükümet için çözülmesi son derece çe*tin* bazı problemler doğurmuştur. Yatırımların projelerinin hazırlanması, eksiltmeye çıkarılması, inşaatların teslim ve faaliyete geçiş talihlerinin tespiti gibi meselelerin yanında süpekülâtif faaliyetler sonucu piyasada görülmesi muhtemel olan darlık ve suni fiyat artışı ile İlgili olarak alınması gerekli tedbirler Hükümetin son haftalardaki çalışmalarının ağırlık merkezini teşkil etmektedir. Bakanlar Kurulu toplantılarında alınması kararlaştırılan tedbirlerin başında istihsal unsurlarının tam kapasiteyle çalışması gelmektedir. Eğer herhangi bir spekülatif hareket yapılmazsa ve stokçuluğa mani olunabilirse yatırımlar için gerekli inşaat malzemesinin iç kaynaklardan sağlanabileceği sanılmaktadır. Bunun yanında önümüzdeki aylarda mevsim sebebiyle inşaat malzemesinin fiyatlarının artması beklenildiğinden kara borsacılığı önlemek maksadıyla bazı maddelerin dışarıdan ithal edilmesi yoluna gidilecektir. İthal edilecek maddelerin başhcasını 200 bin ton çimento teşkil edecektir. Ayrıca ihtiyaç olduğu takdirde miktarı henüz tespit edilmemiş olmakla beraber demir, kereste, karo fayans gibi kolaylıkla karaborsaya düşme istidadında olan maddeler de ithal edilebilecektir. Alınacak tedbirlerden bir diğerini ce stok yapmayı önleyici esasların kabul edilmesi teşkil etmektedir. İnşaat malzemesinin bir takım stokçu ellerde birikmesi önlenerek asıl ihtiyaç sahiplerinin tatmin edilmesine çalışılacaktır.

Ekrem Alican
Mesleği afcılık değil, maliyecilikti!

Bu konuda Hükümete cesaret veren ve daha iyimser bir hava içinde çalışmasını sağlayan faktörlerin başında piyasada son aylarda görülmekte olan canlılık gelmektedir. Bu canlanma iş çevrelerinde Hükümete olan itimattan doğmaktadır. Tüccar "Belki şu veya bu madde ileride karaborsaya düşebilir. Onun için ben stokumu yapayım" düşüncesinden uzak, ihtiyacı kadar malzeme almaktadır. Hükümetin üzerinde birleştiği en önemli noktalardan birisi de budur. Piyasadaki itimat sarsılmadığı müddetçe bir darlığın doğacağı sanılmamaktadır.

Plânın uygulanmasında önemli bir konuyu da personel ve kadro meselesi teşkil etmektedir, Gerci elde yeter derecede yetişmiş bir kadro bulunmaktadır ama ücetlerin son derece düşük olması ve barem kanununun yarattığı mevzuat çıkmazları arasında Devlet suni bir kalifiye eleman sıkıntısı çekmektedir. Bu konuyla ilgili olacak Devlet Personel

Ferit Melen
Personel peşinde

Dairesinde yeni bir Personel Kanunu hazırlanmaktadır. HemeN hergün yapılan ve Maliye Bakanı Ferit Melenin dE katıldığı çalışmalarda üzerinde en fazla durulan husus asgari geçim hadleridir. Memurun işiyle meşgulken kafasını günlük nafaka problemleriyle yormaması için ücretler geçim indekslerine göre tespit edilecektir. Fiyatlarda görülen yüzde 10 artışın limit oranı olarak kabul edileceği, daha küçük değişikliklerin ise ücret ayarlamasında nazarı itibara alınmayacağı sanılmaktadır.

Ayrıca yatırımların yapılmasında herhangi bir karışıklığa meydan vermemek üzere gerek îktisadi Devlet Teşekküllerine ve gerekse diğer Devlett dairelerine birer program örneği gönderilerek doldurulması istenmiştir. Bu programlara göre ilgili dairelerin plânda gösterilen inşaatlara başlama, teslim ve işletmeye açılış tarihlerinin belirtilmesi istenmektedir. Böylece yatırımlar her bakımdan statik bir mahiyet kazanacak, gecikmeler önlenebilecektir.

İsa ve Musa

Hükümet böylece son derece yoğun bir çalışma temposu içindeyken Koalisyonun bir kanadını teşkil eden Y.T.P. kararsız halinden kurtulamadı Bir yandan A.P. ile girişilen yarış devam ederken, öte yandan Hükümetin çalışma temposuna ayak uydurmak hayli zor oldu.

A.P. ile aynı oylar üzerinde kurulmuş olan bu parti, affa hayır da evet de diyememenin sıkıntısı içinde bir çıkar yol bulmağa çalıştı. Bulunan yol Y.T.P. için hiç de hayırlı olmamakla beraber Genel Af konusunda teşkilâtı hiç değilse bir süre uyutabilmek bakımından faydalı oldu. Bulunan çareye göre, Y.T.P. Grupu 18 Marttan sonra Meclis Başkanlığına, bir önerge vererek derhal mahallî seçimlere gidilmesini isteyecektir. Y.T.P. liler böylece Hazirana kadar teşkilâtı oyalıyacaklarını ümit etmekte ve sonrası için de "Allah kerim" demektedirler. Fakat unuttukları nokta A.P. ile girişilen taviz yarışında hiç bir zaman galip çıkamayacaklarına göre hiç değilse müspet çalışmalara katılmalarının partileri için çok daha hayırlı sonuçlar doğurabileceğidir. Halbuki bir genel af teklifinde Y.T.P.LI idarecilerin Apaydın kardeşlere bir disiplin cezası vermek değil ama hiç değilse hesap sormak akıllarından dahi geçmemiştir,. Oysa ki bazı partililerin de ifade ettikleri gibi yapılacak kanun tekliflerinin Grup idare kurulundan geçirilmesi teamüldendir. Bu teamülü bozanlara karşı Alicanın sükûtu, zihinlerde haklı olacak bazı istifhamlar doğmasına sebep olmaktadır.

C. H. P.

Fikir forumu

Bir komisyon, tek parti devrini CHP. sini demokratik bir sistemin fikriyatı, programı ve kapsadığı sahanın hudutları belli bir partisi haline getirmek üzere bugünlerde çalışmaya başlıyor. Bu, haftanın başında biten C.H.P. Meclisi çalışmalarının en alâka çekici neticesi oldu. Komisyonun raporu, yaz başlarında toplanacak olan Olağanüstü Kurultayın başlıca konusunu teşkil edecektir. Geçen Kurultay Dörtler Meselesi" dolayısıyla hiç bir fikri çalışma yapamadığından C.H.P. içinde böyle bir Kurultay fikri zaten revaçtaydı ve taraftarı çoktu. İstenilen, bir Seçimsiz Kurultayın toplanması ve partinin meselelerini ciddiyetle, fikir seviyesinde ele almasıydı. Görüşün şampiyonluğunu Turhan Feyzioğlu ve arkadaşları yapmaktaydı. Parti Meclisi talebi haklı ve makul buldu, benimsedi, Kurultayda üzerinde görüşülecek raporu hazırlamak üzere bir komisyon seçti.

Parti Meclisinde, bu komisyona seçilen bir C. H. P. li, Turan Güneş çalışmalarla alâkalı bir teklif ortaya attı. Güneş, raporun iskeletinin Parti Meclisi tarafından komisyona verilmesini İstedi. Yani Parti Meclisi Programda yapılacak değişiklik-

Şıh ve Paşa!

Bir otel odası. Bir şeyh, bîr de Paşa. Başbaşa görüşüyorlar. Otel, bir Diyarbakır oteli. Paşa, bizim meşhur Pala Paşa. Şeyh, 55'lerden Abdürrezzak Ensarî. Her halde, Iraktaki Barzani isyanının son aldığı şekli, onun akislerini, bizdeki durumu ve A.P nin bu konuda nasıl bir himmette bulunabileceğini görüşüyorlar. Belki de şeyh efendi, Gökhan Evliyaoğlu ve arkadaşlarının kafatası ölçme merakının bölge halkından bir kısmını ne derece tedirgin ettiğini söylüyor ve Pala Paşadan teminat istiyor. Aman efendim, teminatın lâfı mı olur? Hele, insan muhalefette bulunduğu sırada.. Unutmamak lâzımdır ki Pala Pasa gökteki ayı bile, günü gün etmek için vaadden çekinmeyen bir ciddi politika mektebinin vârisidir ve ustalarını tıpatıp taklit sevdasındadır. Kafatascılam, gelince, onların pirleri, üstadları Hitlerdir.. Hitler de, kim kendisinden teminat istemişdir de vermemiştir'?...

Bu sıra da, bir fotoğraf makinasının deklanşörünün sesi Bir gazeteci iki ahbap çavuşu yakalamıştır.. Ahbaplarda bir telaş, feryat:"Bu bir aile toplantısıdır. Sizi ilgilendiren tarafı yoktur.."

Şıh ile Paşa! Aile toplantısı! Bunlar ne zaman akraba olmuşlardı, yahu?

Boşuna merak etmeyiniz: Paşanın varisi bulunduğu D.P. nin en büyüklerinin şeyh, hacı, hoca ziyaretlerine gittikleri ve Said-i Nursinin elini öptükleri günlerde..

Hani Allah, sonlarım benzetmese. Zira yol, aynı yola pek benziyor da..

lerin ana hatlarını çizmeli, bir hudut tayin etmeliydi. Zira komisyon, nihayet şahıslardan müteşekkil olacaktı. C.H.P. de şahıs adedi kadar fikir mevcuttu. Bir dağınıklık içinde çalışıldığı takdirde görüşleri birleştirmek kabil olacak mıydı? Halbuki Parti Meclisi bir tema verirse iş kolaylaşacaktı.

Güneşin görüşü taraftar bulmadı değil. Ama Parti Meclisinin üç günlük çalışma süresine o kadar çok şey sızdırılmıştı ki... Bu yüzden talep kabul edilmedi ve işin halli doğrudan doğruya komisyona bırakıldı.

Seçimler sonunda komisyona, C.H.P. nin çeşitli temayüllerini teşkil eden gruplar üye olarak getirildiler. Yalnız bu arada, "İstirahatli Politikacı" durumundaki İsmail Rüştü Aksal unutuldu. Eski Genel Sekreter zaten pek ortalarda bulunmadığından ve adeta her şeyden elini, eteğini çekmiş olduğundan ismi sonradan akla geldi, çok kimse "Keşke, o da bu komisyonda bulunsaydı" dedi. Ancak Aksalın bu çalışmaya katılmayı isteyip istemeyeceği de meçhul olduğundan meselenin kendisinden, C.H.P. Meclis Grupunca sorulması kararlaştırıldı. Zira Turhan Feyzioğlu, Bülent Ecevit, Coşkun Kırca - Muammer Aksoy, Tahsin Bekir Balta, Turhan Güneş - Cahit Zamangil - Kemal Demirden müteşekkil komisyon Meclis ve Senato Grupları tarafından seçilecek birer üyenin çalışmalara katılmasıyla tamamlanacaktır. Aksal böyle bir faaliyet göstermek istediği takdirde Meclis Grubunu o temsil edecektir.

Turan Güneş
Akademisyen hizbi

Muammer Aksoy
Bir *uç*

Komisyon ve kaderi..

Komisyon başlıca üç nokta üzerinde duracak ve çalışmalarını o noktalara teksif edecektir:

1 — Sosyal adaiet,
2 — Devletçiliğin sınırlarının tâyini ve vuzuha kavuşturulması,
3 — Atatürk İlkelerinin belirli hale getirilmesi.

Komisyon çalışmalarında 3. Madde üzerinde büyük çatışmalar olacağı sanılmaktadır. Üyelerin hemen hemen hepsi CHP nin kurucusunun ilkeleri hakkında aynı şeyleri düşünmektedirler. Üstelik, bunlar bütün memleket tarafından benimsenmiş şeylerdir. Atatürk ilkelerinin kağıt üzerinde belirtilmesi, açıkça ortaya konması ve CHP nin bu ilkelere sadakatinin edebiyatının yapılması çalışmaları kolaylaştıracaktır. Maddenin sebebi hikmeti, CHP nin Atatürk ilkelerinden taviz verdiği ithamını boşa çıkartmak arzusudur!

Ancak, diğer iki konu Komisyon üyelerini kanlı bıçaklı yapacak tadar çetrefil, ayrı ayrı görüş ve anlayışa mesnet teşkil eden meselelerdir.

Sosyal adalet konusunda Üyeler birkaç kutup halindedirler. Turban Peyzioğlunun sosyal adalet anlayışıyla Muammer Ak soyun sosyal adalet anlayışı arasındaki fark oldukça mesafelidir. Turan Güneşle Cahit Zamangilin sosyal adalet anlayışı arasındaki fark da diğerlerinkinden farklı değildir. Bunların yanında Coşkun Kırca, Tahsin Bekir Balta, Kemal Demir gibi isimler mevcuttur. Şöylece bir bakılacak olursa komisyonda üç grup göze çarpmaktadır. Güneş, Aksoy ve Baltanın aşağı yukarı fikri aynıdır. Akedemisyenler her üçü de Siyasal Bilgiler Fakültesinde öğretim üyesidir- grupunun küçük farklara rağmen Sosyal adalet anlamı üzerinde fazlaca ayrılıkları yoktur. Feyzioğlu, Kırca, Eceviti de bir grupta toplamak gerekmektedir. Kemal Demir bu grupa dahil edilebilecektir, öte yanda Zamangil her iki grupun dışında düşünmektedir.

Başka bir gürültü, gene aşağı yukarı bu gruplar arasında Devletçiliğin tarifi üzerinde çıkacaktır.

Komisyonda bir grup Devletçiliğin tarifini devletin yapacağı islerle, ferdin yapacağı işlerin kesin olarak belirtilmesinde bulmaktadır. Zamangil bu fikirdedir. Kemal Demir bu konuda Zamangili destekler görünmektedir. Buna karşılık akedemisyenler böyle bir tarifin felâket ol-

Cahit Zamangil
Ortada bir *adam*

duğunu ve tamamen karşısında bulunduklarını belirtmektedirler. Devletçiliğin devletçilik olduğunu ve "CHP devletçiliği" diye bir yeni terimin ortaya çıkarılamıyacağını savunmaktadırlar. Kaldı ki cemiyetlerin gelişiminde şartların değişik olabileceğini ve bugün devletin yapmaması gereken işlerin ileride devlet eliyle düzenlenmesi gerekeceğini veya bunun tamamen aksinin varit olabileceğini söylemektedirler.

Bunun yanında Feyzioğlu programla fazla oynanmaması, detaylar üzerinde değişikliklere gidilmesi, ama ana hatların olduğu gibi kalması taraflısı olarak gözükmektedir.

Komisyonun en dik üyesi, her zaman olduğu gibi Muummer Aksoydur. Siyasal Bilgiler Fakültesi hocası, meseleyi Anayasa yönünden halletmek taraftarıdır ve detaylara bu yoldan inilmesini istemektedir. Anayasanın çerçevelediği Sosyal Devlet terimi içinde işlere el konulursa CHP programının daha anlayışlı ve daha popüler hale geleceğini ifade etmektedir.

Bütün bunlar, önümüzdeki hafta içinde çalışmaya başlıyacak CHP Programını Düzenleme Komisyonunun sürpriz olmayan kaderidir. Komisyon çalışmaları sırasında birkaç çekilme, büyük çapta tartışma haberleri fazla sansasyon yapmıyacak kadar beklenen şeylerdir. Sürpriz, Komisyonun barış havası içinde neticeye varması olacaktır.

Ama gene de çalışmaların sonucunda gerçek fayda elde edilecektir Zira Parti Meclisinin karar verdiği olağanüstü Kurultay münhasıran bu konularla ilgilenecektir. Komisyonun raporu Kurultayda teşkil edilecek bir başka komisyon tarafından incelenecek ve üzerinde tadilât yapılabilecektir. Sonra, nihai kararı Olağanüstü Kurultay verecek ve Genel Kurul pek çok konuda şüphesiz hararetli sohbetlere sahne olacaktır.

Politikacılar

Mühim mesele!

Kayseri ilinin meşhur Cezaevindeki, saat sabaha karşı 4 ü gösteriyordu. Cezaevinin dikenli tellerle örülü duvarları dibinde nöbet bekleyen er er herşeyden habersiz görevlerinin sona ermesini beklemekteydiler. Bu sırada Cezaevi Müdürünün telefonu çaldı. Telefona Başgardiyan cevap verdi ve Müdürü çağıracağını söyledi. Başgardiyan yaptığı konuşmadan sonra bir hayli şaşkındı. Müdüre haber verdi. Müdür telefonu eline aldı ve dinledi. Sonra başını iki yana sallayarak cevap verdi:

"— Şimdi uyuyor, sabahleyin haber verelim..."

Karşı taraftaki hanım sesi itiraz etmedi ve kısık sesiyle teşekkür ederek telefonu kapadı.

Nilüfer Gürsoy Cezaevi Müdürüyle konuştuktan sonra telefonun sonucunu bekleyenlere durumu izah etti:

"— Babam uyuyormuş.. Yarın sabah haber verecekler.."

Bekleyenler, hürmetle Bayarın kızını selâmladılar ve geldikleri gibi sessiz sedasız ayrıldılar.

Bayarın kızının kaldığı otele yarım saat kadar evvel gelmişler ve Nilüfer Gürsoyu uyandırarak -tam manasıyla uyuduğu da söylenemez bir haberleri olduğunu belirtmişlerdi. Huzura kabullerinden sonra Bayarın

Uyuyan Prens

Bilir misiniz ki C.H.P. şöyle bir canlansa, adam olsa bu memleketin, bu milletin, Hükümetin ve kendi Genel Başkanlarının karşı karşıya bulunduğu güçlükler yarı yarıya kaybolur. Zira bugün Hükümet ve C. H.P. nin Genel Başkanı, biraz da C.H.P. nin yarattığı güçlüklerle uğraşmaktadırlar. Bu güçlüklerin basında, C.H.P. nin hareketsizliğinin ve uyuşukluğunun doğurduğu handikap gelmektedir.

Seçtiğimiz yeni hayat şartları içinde C.H.P. nin önümüzdeki her çeşit seçimdeki başarısı veya başarısızlığı, Hükümetin başarısının veya başarısızlığının derecesiyle alakalı olacaktır. Hükümet başarı kazanırsa, C.H.P. sırtüstü yatıp seçim sırasında armut devşirse, Koalisyon ortaklarıyla birlikte oyların aslan payını kendiliğinden alır. Hükümet başarısızlığa uğrarsa, C.H.P. ağzıyla kuş tutsa, Koalisyon ortaklarıyla birlikte hezimete uğrar. Daha doğrusu, bir belirli nisbetin hududunu asla, ama asla aşamaz.

Ancak, Hükümet bugün başarıyı sağlamak için C.H.P. nin yardımına muhtaçtır. Aslına bakılırsa, Y. T.P. ve C.K.M.P. teşkilâtında akıl olsa onlar da canlarını dişlerine takarlar ve memleketi idare eden kendi koalisyonlarının işini kolaylaştırırlar. Ama onlar, iktidarda kendilerinin bulunduğundan bile haberdar görünmemekte ve daha ziyade muhalefet görevi yapmaktadırlar! C.H.P. iktidarın kendi patentini taşıdığını bilmektedir de.. Buna rağmen inanılmaz bir uyuşukluk, anlaşılması güç bir karamsarlık, tam bir ümitsizlik C.H.P. nin içinde dalga dalga dolaşmakta ve iyi işleri başkalarına göstermekle vazifeli bu teşekkülün kendisi iyi işleri görememektedir. Sanki bünyevî bir bedbinlik, "Olmuyor.. olmuyor.." havası bir sihir gibi talihsiz C.H.P. nin yakasına yapışmıştır ve onu bırakmamaktadır.

Bu, elbette ki yüksek kademeleri işgal eden zatı şeriflerin gerçek bir canlılıktan, hayatiyetten, aşk ve imandan mahrum bulunmalarıyla yakından alakalıdır. Bunun yanında, "Parti Menfaati" adı verilen ve aslında basit şahıs menfaatinden ibaret bir takım hayallerin tahakkuk etmemiş olması da ateşi küllendirmektedir. Ama bu teşekkülün gençleri vardır, bu teşekkülün idealistleri vardır, bu teşekkülün imanlı mensupları vardır? Onlar nerededirler? Niçin, karşı tarafın bir suni havayı memlekete aşılamasına göz yummakta, uyuşuk ve pısırık diz dövüp durmaktadırlar. Bunları bir elin, memleketin siyaset hayatına yeniden kavuşturmasına ihtiyaç vardır.

CH.P. nin bayrağı açıldığı gün, yürümek istediğimiz yolda mesafe alışımız inanılmaz derecede sürat kazanacaktır. İş, o bayrağı açacak rüzgarı yaratmaktır.

Hadiselere Bakış

«Kıbrıs Feribotu» adlı yılan hikayesi

Güney sahillerimizin biraz açığında bir ada var: Kıbrıs! Bu adayla bütün siyasî alâkamızı bir kenara bırakalım. Diyelim ki Kıbrıs, bizi o bakımdan hiç ilgilendirmemektedir. Bir prestij meselemiz yoktur, bir bayrak meselemiz yoktur, bir türk ekalliyeti meselemiz yoktur. Hatta Zürih ve Londra andlaşmaları da yoktur, orada bir alayımız da yoktur.

Gerçek bu dahi olsa, bizim güney sahillerimizle Kıbrıs arasında bir feribot seferi kurmamız lâzımdır. Düşünmek lâzımdır ki biz, bu bir kaç millik mesafe içinde Türkiye ile Kıbrısı birleştirememişken yunanlılar Pire — Magosa - Hayfa hattını birbuçuk yıl önce kurmuşlardır re başarıyla işletmektedirler, çok iyi neticeler almaktadırlar. Politika bakımından, turist bakımından.. Halbuki, onların yaptığına nazaran çok daha az külfetli olacak bir Mersin - Magosa hattı Anadoluya sayısız iktisadî fayda sağlayacaktır.

Önce, işin turistik yönü: Her turizm mevsiminde Avrupadan kopan, yahudi asıllı, otomobilli bir turist kafilesi vardır. Bunlar, kara yoluyla İsraile gitmektedirler. Arzuları, Türkiyeyi de görmek, oradan da geçmektir. Ama bunu yaparlarsa, İsraile gitmek imkânları kalmaz. Zira İsrail ile Türkiye arasında arap memleketleri vardır.

O halde ne yapmaktadırlar? Yunanistana kadar gelmektedirler. Oradan yunan feribotuna binip Kıbrısa geçmektedirler. Kıbrısta da bir kaç gün kalmaktadırlar. Oradan aynı feribotla İsraile atlamaktadırlar. Dönüş için da aynı yolu takip etmektedirler. Bu suretle iki defa Yunanistana uğramaktadırlar. Biz Mersin - Magosa hattını açsak, bunlar arabalarıyla Mersine kadar geleceklerdir. Bir defa Türkiyeyi görmek istemektedirler, sonra bu, feribota Pireden binmekten daha ucuzdur. Mersinden Kıbrısa geçeceklerdir, oradan İsraile gideceklerdir. Dönüşte de, gene ayni yolu seçmeleri çok kuvvetle muhtemeldir.

Sonra, Kıbrısta, yarım milyonluk nüfusla kıyaslanmayacak kadar kalabalık bir kordiplomatik vardır. Bunlar, hafta tatilini geçirecek yer aramaktadırlar. Yunanistana gitmektedirler, İsraile gitmektedirler. Türkiyeye geçmek kendileri için hem daha kolay, hem daha ucuz olacaktır. Onlarla beraber, Kıbrısa gelen herkesin güney sahillerimize atlaması imkânı vardı. Zira Kıbrıs turistik bakımdan öyle fazla zengin bir köşe değildir. Feribot olsa, otomobilli kordiplomatik ve zenginler her hafta Türkiyede olacaklardır. Hele Kıbrıstaki ingilizler sıkışmış kalmışlardır ve gezecek yer aramaktadırlar. Bütün bu imkânları, bir feribot hattı kuramamış olmamız heba etmektedir.

Kıbrıslılar bu hattın tesisini bizden çok istemişlerdir. Son zamanlarda Ulaştırma Bakanına müracaat edilerek bü lüzum anlatılmış ve bir himmet istenmiştir. Kıbrıstaki türk alayının geri üssü ile böyle bir bağlantısının strateji ve emniyet bakımından önemi de anlatılmıştır. Ulaştırma Bakanı şu cevabı vermiştir: .

"— Beni yalnız kâr ve zarar haneleri ilgilendirir!"

O zaman kendisine sorulmuştur:

"— Peki, bu hattın Anadoluya çekeceği turist grubunun bırakacağı parayı da kâr hanesine dahil edecek misiniz ?

Bakan buna karşı:

"-4- Hayır! Sadece feribotun getirip götürdükleri üzerinden hesap yapılacağı tabiidir" demiştir.

Halbuki bu, pek de tabii değildir. Zira, Hava Yolla-, rmın dış hatlarının getirip götürdükleri acaba ne kadar kâr bırakmakta, ne kadar zarara sebebiyet vermektedir? Turistlerin bırakacakları para ile Ulaştırma işlerinin getireceği para elbette ki ayrı kasalara değil, hepsi birlikte devlet hazinesine girecektir.

Kaldı ki bizim Kıbnsla siyasî alâkamız vardır. Bizi Kıbns o bakımdan ilgilendirmektedir. Bir prestij meselemiz, bir bayrak meselemiz, bir türk ekalliyeti meselemiz vadır. Zürih ve Londra andlaşmalan vardır, orada bir alayımız vardır.

Galiba bu kadar "var" arasında "yok" olsa, yunanlılardaki pratik zekâ.

Biraz silkinsek ve şu feribot işi üzerinde ciddiyetle dursak ne olur?

Kıbrıstan umumi bir görünüş

Yemeyenin malını yerler

üç günden beri Kayseride bulunan kızına durumu anlatmışlardı. Sıhhî Kurul raporunu hazırlamış ve Kayseri savcısına vermişti. Raporda Bayarın tahliyesini icap ettiren maddeler vardı. Rapor hemen Adli Tıp Meclisine gönderilecek ve oradan cevap alınacaktı. Ancak raporda Bayarın derhal tahliyesini icap ettiren maddenin bulunup bulunmadığını kesin olarak öğrenememişlerdi. öğrenememişlerdi ama ergeç tahliyesini icap ettiren madde mevcuttu ya... Belki de ertesi sabah tahliyesi mümkündü!

Gürsoya gelen üç kişilik heyetin kimler olduğunu söylemek lüzumu yoktur. Gürsoyun bu heyetteki kişileri tanıdığı da söylenemez. Hele bunların, haberi nereden aldıkları da, gerçekten bilinememektedir! Ama haberin doğruluk derecesi % 50 ye yakındır.

Zira aynı saatlerde Kayseri savcısı vazifesinin icap ettirdiği bir işlemi yerme getirmekte ve Adalet Bakanına Sıhhi Kurul tarafından verilen raporu bildirmekteydi.

Rapor üç maddeden ibarettir. Birinci maddesinde Bayarın hapishanede "kaydıhayat şartiyle kalmasında" gerçek mânada hayati tehlike olduğu belirtiliyordu. Bu karar 13 kişilik Sıhhi Kurulun ittifakıyla alınmış, Bayarın düçar olduğu hastalıkların birkaç hastalıktan müştekidir- hürriyetinin tahdidinin devamı suretiyle tedavisinin İmkânsız olduğu belirtilmiştir.

Raporun ikinci maddesi, durumunun ileride tetkiki kaydıyla, cezama 6 ay tehirini istemektedir. Bu karar 13 kişilik Kurulun ancak ekseriyetiyle alınmıştır. Muhalefet edenlerin fikri, tabiatıyla 6 aylık bir tahdidin kaldırılmasıdır.

Raporun 3. maddesine gelince, muayene edilen Bayarın düçar olduğu hastalıklarının "derhal" tahliyesini icap ettirecek bir durumun bulunmadığım belirtmektedir. Bu karar da ekseriyetle alınmıştır. Muhalefet edenler, derhal tahliyeye taraftar olanlardır.

Kayseri ve ulaştırma..

Bayarın tahliyesiyle ilgili raporun hazırlanması bir hayli tartışmalı oldu. Ankaradan giden iki profesör. Kayseri Cezaevi Hekimi, Kayseri Devlet Hâstahanesi doktorlarından kurulu heyet hastanın muayenesinden sonra bir masa etrafına oturdular. Konsültasyon tam dokuz saat devam etti. Muayenenin bitmesi ile raporun yazılması arasında geçen saatler sert münakaşalara sebebiyet verdi. Bu arada anlaşılmayan, tartışmaların sebebidir. Zira Sıhhî Kurulda Bayarın hastalıkları üzerinde fazla münakaşa edilmemiş, doktorlar hastalıkların teşhisi üzerinde mutabakata varmışlardır. Anlaşmazlık, tedavi usulü üzerinde de olmamıştır. Kapışma sadece ve sadece zaman meselesinden doğmuştur. Bazı tabibler, Bayarın derhal tahliyesini ve derhal tedavi altına alınmasını istemişler, aksi takdirde hayatının tehlikede olduğunu ileri sürmüşlerdir. Dokuz saatlik mesainin merkez-i sikletini bu konu teşkil etmiştir.

Karar saat l'de verilmiştir. Raporun yazılması bir saat kadar bir zaman aldı. Daha sonra heyet, henüz uyuyamamış olan Kayseri Savcısı Orhan Ataka evinde raporu teslim etti. Rapor, normal muamele tatbik edilerek uçakla postalandı. Ancak Çarşamba günü Kayseriden İstanbula ve Ankaraya uçak olmadığından raporun takip ettiği ulaşma yolu bilinemedi. Normal usul, uçakla gönderilen raporun Ankaraya motorluyla nakli, Başkentten uçakla İstanbula gönderilmesidir. Büyük bir ihtimalle bu yol takip edilmiştir.

Bayara duyurulma..

Haber Bayara Çarşamba sabahı, uykudan uyanınca diğer mahkûmlar tarafından iletildi. Tabiatıyla bilindiği, yani Nilüfer Gürsoya söylenildiği gibi ifade edildi. Bayar bir hayli sarsıldı. Hattâ gözleri hafifçe buğulandı, ama kendisini çabuk toparlıyarak mahkûm arkadaşlarına teşekkür etti.

İşin en güzel tarafı, bu mesele duyulduğundan birkaç saat sonra Türkiyenin muhtelif yerlerinden Bayara çekilen tebrik telgraflarıdır! Zira Bayar haberi aldıktan birkaç saat sonra hapishaneye bir yığın telgraf gelmiştir. Buna Cezaevi yöneticileri pek şaşmışlar, sonra manalı manalı gülümsemişlerdir.

Bayar kızıyla Çarşamba sabahı konuştu. Nilüfer Gürsoy babasından daha heyecanlıydı. Etrafını saran gazetecilere gözleri yaşlı cevaplar verdi. Bir ara kendisine nereye gidileceği -ama sadece nereye gidileceği- sorulduğunda:

"— Istanbula veya Ankaraya.. Henüz bilmiyorum.. Ama İsviçreye sureti katiyede gitmiyeceğiz.. Babam bu lâfa çok kızıyor!" dedi.

Teknik meseleler..

Bayarın sıhhî durumundan dolayı tahliye edilmesi şimdilik teknik olarak biraz zamana ihtiyaç göstermektedir. Adlî Tıb Meclisinin toplanması normal olarak bir hayli zamana ihtiyaç gösteren meseledir. Ancak, olayın fevkaladeliği dolayısıyla bir çaba gösterilebilecektir. Nitekim Adalet Bakanı Yörük, bu konuda cereyan eden muamelenin tamamile normal yollardan geçilerek tamamlandığım radyoda millete izaha çalışmıştır. Aynı yoldan gidildiği taktirde Bayarın tahliyesi için ancak

Kulağa Küpe...

Aaa ! Zavallı tam sapıttı

Aşağıdaki satırları Gökhan Evliyaoğlu, kendi gazetesine "Adana Mitinginden notlar" başlığı altında yazdırtmıştır:

Gökhan Evliyaoğlu konuşurken yaşlı bir kadın yanındaki delikanlıya eğilerek:

"— Ne kadar O'na benziyor" dedi.

Delikanlı yüzce pek benzemediğini ifade edince kadın "Bizim sevdiklerimiz . birbirine benzer" diye cevap verdi.

Abdülhâk K. Yörük
Balonu patlattı

tahliyesi muhakkaktır- 10-15 gün gibi bir zamana ihtiyaç vardır. Bu zaman, meseleyi istismar etmek istiyenler için bir hayli uzuncadır. Bayarin tahliyesinin uzaması, gerçek manada A.P. li politikacılarla, onların borazranlığını yapan gazeteleri pek sevindirecektir.

Ancak Nilüfer Gürsoyun Kayseride cakalı demeçler parlattığı sırada Başbakan İsmet İnönünün muhtelif konularda Ankarada verdiği bir demeç çok balona iğne soktu. Nilüfer Gürsoyun, vatana hiyaneti sabit olmuş ve bu suçla hüküm giymiş babası hakkında, kendi etrafının inancına uyarak onu milli kahraman sayma temayülündeki sözleri ile Hükümetin görüşü ve tutumu arasında hiç bir münasebet bulunmadığı bu demeç vesilesiyle ortaya çıktı. İnönü, Bayarın yurt içinde mi kalmasının, yoksa yurt dışına mı çıkarılmasının doğru olacağı konusundaki suale pek şaştı. Zira bunu hiç düşünmemişti. Aşağı yukarı "Ne isterse, yapsın! diye cevap verdi. Böyle bir mesele, Hükümet bakımından yoktu ki..

Nitekim Bayarın da sıhhi durumunda acele bir müdahaleyi icap ettiren tarafın olmadığı anlaşılmıştır. Ama Bayar, kendisinin tahliye edileceğini anladığı için etrafında bir gürültünün koparılmasını istemiş, etrafı da bunu tertiplemiştir.

Tahliye edildikten üç ay sonra, Bayarın talihsiz Türkeşin durumuna düşmesi hiç kimse için sürpriz olmamalıdır. AKİS okuyucuları bu "kehanet"e mim koymalıdırlar.

147'ler

Kavganın kökleri

Geçtiğimiz haftanın sonunda Tıp Fakültesi Meclisinin bazı klinikleri lâğvetme kararı alması, geçen seneden beri uyumuş gibi görünen bir meseleyi tekrar gün ışığına çıkardı. Mesele, 147'lerin tekrar Üniversiteye dönmesiyle birlikte başlayan ve Tıp Fakültesinin başına yedi belâ kesilen klinik direktörlüklerinin paylaşılamaması meselesidir.

147'ler Üniversiteden tasfiye edilince, Tıp Fakültesinde boşalan klinik direktörlüklerine, doçentlikten profesörlüğe yükselen, genç ilim adamları getirilmişti. 147'ler Üniversiteye döndüğünden, eski klinik şefleri tekrar kliniklerinin başına geçmek istediler. Ancak, o sıralarda Tıp Dekanı bulunan Halit Ziya Konuralpin müdahalesile tayinler durduruldu ve Klinikçi adı verilen genç profesörler Danıştay kararı ile yerlerinde kaldılar.

Bayar Yassıadada
Tarih önünde hüküm

147'lerin dönmesiyle birlikte başlamış gibi görünen Tıp Fakültesindeki Eskiler - Yeniler mücadelesinin, aslında tam onbeş yıllık bir mazisi vardır. Eskiler adı verilen ordinaryüs profesörler, Tıp Fakültesi içinde tam bir hegemonya, daha doğru bir deyimle, diktatorya kurmuşlardı. Doçentler başasistanların, asistanlar, klinik şefi olan ordinaryüslerin karşısında tirtir titriyor, el pençe divan duruyorlardı. Çünkü bütün bu genç ilim adamlarının istikbali ordinaryüslerin elindeydi. Ordinaryüsler, diledikleri adamı yükseltiyorlar, dilemediklerine de hiç bir imkân tanımıyorlardı. Klinikleri de kendi ticari gayelerinde kullanmaktan çekinmiyorlardı. Hele doçentlerin profesör olabilmeleri daha zordu. Profesörlükleri geldiği halde doçentlikten bir adım ileri geçemiyenler, Tıp Fakültesini doldurmuşlardı. Daha o zamandan, sadece Tıp Fakültesi değil, bütün fakültelerin doçentleri bu gayri âdil durumu düzeltmek için mücadele etmeye başladılar. O sırada Tıp Fakültesi Dekanı bulunan Kâzım İsmail Gürkan, doçentlere, Prof. Bülent Tarcan vasıtasıyla haber gönderdi ve "Doçentler oldukları yerde otursunlar. Yoksa kendilerini Üniversitenin dışında bulurlar" tehdidini savurdu. Bu tehdit, doçentlerin tevekkülle boyun kırıp beklemelerine kâfi geldi.

Durum, 27 Mayis 1960'a kadar böylece devam etti. D.P. iktidarına yakın olan profesörler, -başta Ekrem Şerif-, İhtilâlden sonra kendilerini büyük bir korku ve şaşkınlık içinde buldular. Üniversitedeki yıllanmış doçentler ise, havayı uygun bularak, mücadeleye, bıraktıkları yerden devama karar verdiler. Cihat Abaoğlu, 9 Haziran 1960 günü, Dekan Ekrem Şerif Egeliyi tayaret ederek, artık bu işe bir çare bulunması zamanının geldiğini ve Dekan olarak da kendisinin harekete geçmesinin icabettiğini bildirdi.

Ekrem Şerif Egeli, ilk anda doçentlerden gelen teklifi çok uygun karşıladı ve durumu düzelteceğini vâdetti. Ancak, aradan günler geçince, o sıralarda M.B.K. üzerinde büyük nüfuzu bulunan Sıddık Sami Onardan da cesaret alarak verdiği sözü unuttu. Adaletsizliğin giderilmesi için teşebbüse geçmek bir yana, yeni bir Üniversiteler Kanunu hazırlanması için anket yapan doçentlerin faaliyetini sabote etti.

Zafer veya hiç !

Ancak,zafer doçentlerde kaldı ve

M.B.K. Üniversiteler Kanununu baştan aşağıya değiştirerek, 115 sayılı kanunu hazırladı. Fakat, adaletsizliği düzeltmek için kanun hazırlayan M.B.K. çok daha büyük bir adaletsizlik yapmak durumuna düştü. 147 öğretim üyesi Üniversiteden ihraç edildi!.. Bunun sonucu Tıp Fakültesinde boşalan kürsülere, yeni kanundan yararlanarak profesör olan genç ilim adamları getirildiler.

Bu durum, 147'lerin tekrar Üniversiteye dönmesini sağlayan kanun çıkıncaya kadar devam etti. 147ler görevlerine dönünce de Tıp Fakültesinde büyük kavga başladı. Klinik direktörü olan genç ilim adamları, kliniklerin ikiye ayrılmasını teklif ediyorlar ve yeniden Üniversiteye dönen ordinaryüslerin bu ikinci kliniklerin başına getirilmesini istiyorlardı. Ancak Eskiler, bunu kabule asla yanaşmadılar. Eskilerin niyeti, M.B.K. nın yıktığı diktatörlüklerini yeniden kurmaktı. Bu iş için kendilerine bir de yardımcı bulmuşlardı: D.P. devrinde Hukuk İmparatoru lâkabı verilen Rektör Sıddık Sami Onar. Onar, Fakülte Dekanına bile danışmadan, Üniversiteye dönen 147'leri klinik direktörlüklerine tayin etti. Bunlardan bazıları, yerlerini aldıkları kimselerin eşyalarını odalardan dışarıya atacak kadar haşinlik gösterdiler.

Öte yandan, o zamanki Dekan Halit Ziya Konuralp ve klinik direktörleri de boş durmadılar. Hukuk İmparatoru Sıddık Seminin usulsüz tayin yaptığını ispat ederek, Danıştaydan tehir-i icra kararı aldılar. Bu karar, 147'lerin ellerini kollarını bağladı. Böylece, ilim yuvası olması icabeden İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde, bir siyasi partide görülmeyecek şekilde kulisler, entrikalar başladı. Dekanlık müddeti dolan Konuralpin yerine Ekrem Şerif Egelinin getirilmesi de sağlandı. Egeli, dekan olur olmaz, klinikleri ele geçirme yollarını aramağa koyuldu. Önce, Klinik şefi olan gençleri iki defa toplantıya çağırarak istifa etmelerini istedi. Gençler bunu kabul etmediler ve ilk tekliflerini, yâni kliniklerin ikiye ayrılmasını ileri sürdüler. Bunun üzerine Egeli başka yollar aramağa koyuldu. İki yol vardı: Birincisi, ilmi liyakatsizlikleri ileri sürülerek, halen klinik şefi olan profesörleri Üniversiteden ihraç etmek. Fakat buna yanaşılmadı. Çünkü ilmi liyakatsizlik konusu ortaya atılınca, herkesin durumu apaçık ortaya çıkacaktı. Bu da, diktatorya heveslisi 147'lerin hiç birinin işine gelmezdi. İkinci yol, klinikleri lâğvetmek ve yeniden tayinler yapmaktı. Egeli ile akıl hocası Sulhi Dönmezer ikinci yolu tercih ettiler. Ekrem Şerif Egeli, 10 kliniğin lâğvedilmesi kararının Tıp Fakültesi Profesörler Meclisinden, dünyanın hiç bir üniversitesinde görülmeyecek bir süratle, geçirtti.

Açıkta kalanlar

Geçen haftanın sonlarında, Cumartesi günü yapılan Tıp Fakültesi Profesörler Meclisi toplantısı çok hararetli ve münakaşalı geçti. Egeli her şeyi önceden hazırlamıştı. Raporları, kendi adamları olan, 147'lerden Doç. Ferhan Berker, Prof. Nihat Dorken ve Prof. Bülent Tarcana istediği şekilde yazdırtmıştı.

147'lerin temsilcileri birarada
kazanı karıştıranlar

Egeli, Profesörler Meclisinde yaptığı konuşmada "Meclis ekseriyeti ne isterse, o olur" şeklinde sözler sarfetti!. Egeliye cevap veren Abaoğlu, azınlığın da haklarının korunması lâzımgeldiğini belirtti ve "ekseriyet ne isterse, o olur" kafasına giden Menderesin âkibetini hatırlattı.

Son konuşmayı Halit Ziya Konuralp yaptı ve Kliniklerin lâğvedilmesinin Anayasanın 120. maddesiyle Üniversiteler Kanununa aykırı olduğunu belirtti. Fakat netice değişmedi. İki-üç saat gibi kısa bir zaman içinde Tıp Fakültesinin on kliniği lâğvedilerek, yerlerine yenileri kuruldu.

Toplantının sonunda Prof. İhsan Rifat Sabar, bir arkadaşına. "Aldığımız karara da akıl ve mantıktan ziyade his hâkim" demekten kendini alamadı.

Tıp Fakültesi Profesörler Meclisinin aldığı karara göre, kliniklerin durumu şöyle olacaktır: Cerrahpaşa Hastahanesindeki Birinci ve Üçüncü Cerrahi kaldırılacak, yerini, Cerrahpaşa Kliniği alacaktır. Gene Cerrahpaşadaki Birinci Dahiliye ile Göğüs Hastalıkları Klinikleri, Cerrahpaşa Dahiliye Kliniği adı altında birleşecektir. Çapadaki, aralarında iki kilometre mesafe bulunan İkinci ve Üçüncü Dahiliyeler de yerlerini Çapa Dahiliyeye bırakacaklardır. Yine Çapadaki İkinci ve Dördüncü Cerrahi Klinikleri de birleşerek, Çapa Cerrahi Kliniği adını alacaktır. Ayrıca Asabiye ve Akliye Klinikleri de Nöro-Psikiyatri Kliniği adı altında faaliyet gösterecektir. İsimlerde yapılan bu değişiklik ve birleşmeler sebebiyle Cihat Abaoğlu, Bedii Gorbon, Osman Barlas, Halit Ziya Konuralp, Kâzım Dağyolu ve Sabahattin Kerimol açıkta kalmakta ve yerlerine eski ordinaryüsler getirilmektedir. Böylece, Dekanlığı sırasında 147'lerin tekrar klinik şefi olması kararı aleyhine çalışan Halit Ziya Konuralpden de intikam alınmış olunmaktadır.

Karar, Üniversite Senatosunun tasdikinden sonra -ki tasdik edecektir- uygulanacaktır. Fakat gençler de boş durmamakta ve haklarının korunması için Danıştaya müracaat etmeye hazırlanmaktadırlar.

İŞ ALEMİ

Kanunlar

Gelir Vergisi Kanunu

28 Şubat tarihli Resmî Gazetede yayınlanan ve 193 sayılı Gelir Vergileri Kanununun bazı maddelerini değiştiren 202 sayılı kanım 6 Martta piyasaya gelince mükellefler hakikatte mükellefler değil de mali müşavirlerle muhasebeciler- bir hayli telâşlandılar. Fakat, kanun enine boyuna incelendiğinde birçok hükümlerin daha rasyonel ve işleyebilir hale geldiği görülerek memnuniyetle karşılandı.

Yeni kanunda en önemli kısmı, yeni ihdas edilmiş olan yatırım indirimiyle ilgili maddeler teşkil etmektedir. Ayrıca, esnaf muaflığında daraltıcı hükümler, serbest meslek erbabında çeşitli değişiklikler, asgarî geçim indiriminde de muhtelif yeni hükümler mevcuttur.

Yeni kanunda esnaf muaflığı bir hayli daraltılmıştır. Değeri yüksek malları işportada perakende satanlarla pazarcılığı "sanat-ı mütade" haline getirenlerin esnaf muaflığından faydalanamıyacakları belirtilmektedir. Ayrıca, nüfusu 2000'i asan yerlerde ikrazat isleriyle uğraşanların da esnaf muaflığından çıkarılması hükmü konulmuştur. Buna karşılık, küçük çiftçi muaflığı biraz genişletilmiş. 15 bin lira olan satış tutarı 40 bin liraya çıkarılmış; ayrıca, isletme büyüklüğü ölçüsü, evvelce tayin edilmiş olan yedi grupta da genişletilmiştir.

Serbest meslek erbabı götürü usulde vergi vermekteyse, 60 yasını dolduranlar bu kazançlarına münhasır olarak vergi vermiyeceklerdir. Ayrıca telif kazançlarında Gelir vergisindeki 5 bin liralık istisna 10 bin liraya çıkarılmıştır. Bu miktar, dış memleketler için 40 bin liradır.

Gayrimenkul sermaye iradlarında evvelce 10 bin liraya kadar olan gelirin 2500 lirası vergiden muaf idi. Şimdi sadece 5 bin lirayı aşmayanlar vergiden muaf olacaktır. Bu suretle 5001 liralık gayrimenkul iradının tamamı vergiye tâbi olacaktır ki, bunun bir açık kapı olduğu muhakkaktır. Eskiden asgari geçim indiriminden sadece aile reisi istifade etmekteydi. Şimdi aile reisi, kendisinin, eşinin veya çocuklarının geliri dolayısıyla beyanname vermiyecekse ailenin diğer fertlerine asgari indirim uygulanabilecektir. Çocuğun bile geliri varsa, o da indirimden faydalanacaktır. Çocuk ve eş, indirimden aile reisi gibi faydalanacaktır.

Yatırım indirimi, yepyeni bir bölümdür. Uzun müddetten beri çalışmaları yapılan bu konu, 202 sayılı kanunla realite edilmiş olmaktadır. Yatırım indiriminden ticarî ve ziraî kazanç sahipleri istifade edeceklerdir. Kazancın bilanço esasına göre tespit edilmiş olması lâzımdır. Ayrıca plânlamanın hazırladığı plana uyma şartı da konulmuştur. Arazi temini veya yedek parça tedariki ile ilgili yatırımlar indirimden faydalanamıyacaktır. Yapılan yatırım 250 bin liradan az olduğu takdirde, mükellef, yatırımdan faydalanmıyacaktır. Plânlama tarafından yatırımın ayrı bir önemi olduğu kabul edilirse, bu miktar 125 bin liraya inebilecektir. Ziraî yatırımlardaysa istifade 50 bin liradan başlayacaktır.

Yatırım indirimi ve yeni şartlar

Bu konuda müracaatlara Maliye Bakanlığı bir ayda, Plânlama ise iki ayda cevap vermek mecburiyetindedir. Ancak, bu cevap gecikirse ne olacağı belli değildir. Yapılacak yatırımda, indirimden faydalanmak için makinelerin yeni olması şartı konmuştur. Yatırım indirimi sadece öz sermayeden sağlanacak yatırım miktarına uygulanacaktır. Yani, meselâ borç alıp yatırım yaparak indirimden faydalanmak imkânı yoktur. İndirim nispeti genel olarak yüzde 30'dur. Bu nispet ziraatte yüzde 40'a, bölge kalkınmasındaysa yüzde 50'ye yükselmektedir.

Ancak, bu konuda hemen sevinmemek lâzımdır. Zira geçici 7. maddede, ilk beş yıl içinde yatırım indiriminin yüzde 20'yi geçemiyecegi belirtilmektedir ki bu, üzerinde durulacak bir noktadır.

Yatırım indiriminde, yatırım malları kullanıldıktan sonra satılırsa, satan yönünden yapılacak bir muamele yoktur. Yatırım tamamlanmadan veya istihsale geçilmeden satış yapılırsa indirim hakkı kaybolacaktır. Kısmen faydalanılmışsa, alan, indirimin bakiyesinden istifade edebilecektir. Yatırım indiriminden faydalananlar, şartlara riayet etmedikleri takdirde, vergi kaçakçılığı yapmış sayılacaklardır.

Yatırım indirimi üzerinde söylenebilecek bir hayli söz olacağı aşikârdır. Ancak bunun için bir müddet geçmesi ve konunun tatbikat bakımından geçireceği gelişmelerin beklenmesi lâzımdır.

Serbest meslek faaliyetlerine gelince, konulan yeni bir hüküm büyük bir kolaylık sağlamıştır. Eskiden, arızi bile olsa serbest mesleklerle ilgili faaliyette bulunulması halinde mükellef, serbest meslek erbabı addolunurdu. Şimdi arızi serbest meslek faaliyetleri beyannameden muaf tutulmuş, ayrıca da muayyen bir kısmı vergiden istisna edilmiştir. Ayrıca, hasılattan indirilecek giderlere gelince, eskiden, verilen kira hasılattan düşerdi. Şimdi, bina kendisininse, amortismanını da düşebilecektir. Binanın yarısı kullanılıyorsa, amortismanın o kısma isabet eden nispeti düşülecektir,

önemli maddelerden biri de, indirilecek giderlere işle ilgili şehir içi yol masraflarının ilavesidir. Özel otomobil masrafının yarısı da indirilebilecektir. Serbest meslek erbabı, şehirdeki nakliye ücretleriyle temizlik, posta vesaire gibi müteferrik gider-

ler için gayrisafi hasılatın yüzde 10'unu, 5000 liradan fazla olmamak şartıyla, indirebilecektir.

Önemli değişiklikler

Gayrimenkul sermaye iradlarında da çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Evvela, bütün motorlu tahmil ve tahliye vasıtalarıyla motorlu nakil ve cer vasıtaları gayrimenkul sermaye iradı addedilmiştir. Ayrıca, vergilendirmede, bir mal kiraya verildiği takdirde emsal bedeli nazarı itibara alınacaktır. Bu suretle, kiralar kontrol altına alınmaktadır. 193 sayılı kanunla arazi, bina ve buhran vergileri gider olarak indirilmekteydi. Şimdi bu indirim kaldırılmış, gayrimenkul sermaye iradına isabet eden Gelir vergisinden mahsup edilmesi usulü konulmuştur.

Eskiden, ikametgâhını nakledenler verdikleri kirayı düşerlerdi ve bu kendilerinin gayrisafi iradım aşamazdı. 202 sayılı kanunda, kendi konutunun kirasını, verdiği kira aşamayacaktır.

Eski kanunda, gayrimenkul sermaye iradlarında 10 bin liraya kadar yüzde 40, diğer haklar için yüzde 20 indirim yapılmaktaydı. Simdiki sistemde mükelleflerin, isterlerse yüzde 20 indirim yapmaları uygun görülmüştür.

Öte yandan, beyannamede, gelirlerini ihtiyari olarak birleştirmeden istifade edecek mükellefler için kazanç ve iradlarının toplamı haddi 5 bin lira iken, 202 sayılı kanunda 10 bin liraya çıkarılmıştır.

Yapılan değişikliklerin en önemlilerinden birisi de, zararların kârlara takas ve mahsubunda uygulanacak sürelerdir. Eskiden üç yıla sâri olan bir yılın zararı, bu kanunla beş yıla çıkarılmış ve 1959 yılına kadar uzatılmıştır. Evvelce matrahtan, gelirin yüzde 5'ini aşmamak şartıyla, sigorta ve prim ile kamu teşekküllerine yapılan yardımlar düşülürdü. Yeni kanunda Devletin genel ve katma bütçeli teşekküllerine yapılan yardımların da aynı ölçüde matrahtan düşülmesi uygun görülmüştür.

202 sayılı kanunun geçici hükümleri bilhassa asgari geçim indiriminde yürürlük süreleri bakımından değişikliklere yol açmıştır. Bu suretle, 193 sayılı kanunda, ilerdeki tarihleri göz önüne alarak arttırılan asgari geçim indirimleri, 202 sayılı kanunla tekrar ileriye atılmış ve iki aylık (1963 Ocak - Şubat) bir tatbikattan sonra, 1965'e kalmıştır. 193 sayılı kanunla 1965 yılında en yüksek haddine varması gereken asgarî geçim indirimi de 1966 yılına kalmış bulunmaktadır.

Çık işin içinden...

Fasih İNAL

Gelir vergisini değiştiren 202 sayılı kanun mükelleflere bir hayli kolaylıklar sağladığı gibi, bilhassa yatırım indirimi müessesesinin ihdasıyla yeni yatırımlara gidilmesini kolaylaştırmış olmaktadır. Bu bakımlardan memnuniyet duymamaya imkân yoktur. Fakat kanunun yürürlük hükümleri mükellefler üzerinde hiç de müspet bir tesir bırakmamış, tam tabiriyle, aceleden "iki ayağın bir pabuca sokulmasına" yol açmıştır.

202 sayılı kanun 28 Şubat tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış ve hemen o gün yürürlüğe girmiştir. Resmî .Gazete 28 Şubatta yayınlanmıştır ama, İstanbula 5 Martta gelmiştir. Bu kışta kıyamette Hakkâriye, Mardine onbeş günden önce gazetenin gidebileceğini iddiaya imkân var mıdır? Halbuki hakikî şahısların, Gelir vergisi beyannamelerini Mart ayında vermeleri lâzımdır. Tatbikatta beyanname vermek Mart sonundadır ve bu, bir alışkanlık haline gelmiş, beyannamelerin Mart sonundan önce verilemiyeceği kanaati doğmuştur. Halbuki Maliyenin bu konuya dikkatle ele alması ve Mart ayının 1'inde de beyanname verilebileceğini düşünerek, kanunu Resmî Gazetede yayınlaması veya yürürlük hükümlerini ona göre ayarlaması gerekirdi.

Öte yandan, vergi cetvelleri de hâlâ çıkmamıştır -Esasen bu kadar sıkışık zamanda çıkmasına imkân da yoktur ya, neyse...-. Şimdi, "Maliyenin vergi cetvellerini çıkarma mecburiyeti yoktur" denilecektir. Ancak, vergi cetvelleri mükellefe bir kolaylık temin etmek için yayınlandığına göre, cetvellerin neşri kadar normal bir faaliyet olmaması gerekir herhalde...

Kaldı ki, Hazine mükelleflerden vergi topladığına göre, edindiği kârı düşünerek bu kadarcık bir hizmete zamanında katlanmalıdır.

Ocak ayında yapılan değişikliklere ait cetveller, aradan geçen koskoca 365 günde neşredilmediği için, bordrolar kararlamadan yapılmış, sonradan tashih edilmişti. Aynı durum Martta da olmuş, bordroların tekrar ele alınması zarureti meydana çıkmıştır. Parası alman bir adama bir de bu zorlukların yüklenmemesi lâzımdır.

Asgari geçim indirimine gelince, bunun durumu büsbütün yürekler acısıdır. 63. maddeyle değiştirilen geçici 5. maddeye lütfen bir göz atınız ve evvelâ anlayıp anlayamadığınızı, sonra da anlamışsanız, bu hakikate ne kadar zamanda varabildiğinizi kontrol ediniz. Avrupada yapılan zekâ testlerinin tatbikiyle elde edeceğiniz neticeden beş misli sağlam sonuçlara varmanız işten bile değildir. Bakın şimdi:

1 Ocak 1950'de yürürlüğe giren Gelir Vergisi Kanunu, asgari geçim indirimini tespit etmişti, 1957 yılında 6908 saydı kanun bunlara yüzde 50 zam yaptı.

Millî Birlik Komitesi zamanında yayınlanan 193 sayılı kanunda, geçim indirimi sistemi değiştirildi ve kocaya günde 5 lira, karıya 3 lira, çocuk başına da 2 lira asgarî geçim indirimi tatbiki uygun görüldü. Ancak, bu indirimler 1963 Ocağından itibaren 3 - 2 - 1 lira; 1965 Ocağından itibaren de 5 - 3 - 2 lira olarak uygulanacaktı. 1963 Ocağında 3 -2 - 1 lik nispetin tatbikine başlandı, Fakat sadece iki ay... Zira 28 Şubatta çıkan 202 saydı kanun tekrar 1957'deki nispetlere döndü ve 1963 Ocağında tatbikine başlanan 3 - 2 - 1'lik nispetin 1965'ten itibaren, 5 - 3 . 2 ' lik nispetin ise 1966'dan itibaren uygulanacağını ilân etti. Böylece, 3 - 2 -1'lik nispet iki aylık bir saltanattan sonra tekrar tahtından indirilmiş olmaktadır. Bu değişikliklerin haklı mûcib sebepleri varmıdır, yok mudur münakaşası ayrı bir konudur.

Fakat yapılacak değişiklikler hiç olmazsa zamanında ilân edilse daha yerinde olmaz mıydı?

Zira bugünkü sistem, mükellef üzerinde en azından bıkkınlık uyandırmaktadır. Bıkkınlık da, antipatik olmak için birebir gelen şartlardan biridir.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Suriye

İhtilâl oyunu

(Kapaktaki durum)

Milletlerarası meselelerle ilgilenen hemen herkesin günlerden beri beklediği ihtilâl nihayet geçen hafta Cuma günü patladı. Suriyede ordu, Başbakan Halidel Azmin sivil hükümetini devirerek idareyi ele aldı. Böylece Suriye ordusu son ondört yılda sekizinci defa idareye el koymuş oluyordu.

Aslmda, aşağı yukarı her iki yılda bir ihtilâl yapılan bir ülkede iktidarın zorla değiştirilmesi olayının şaşılacak hiç bir tarafı yoktur. Üstelik, birkaç aydan beri bu bölge keskin bir ihtilâl kokusu ile kaplanmış bulunuyordu. Suriyenin 1961 yılında gene ordunun bir müdahalesiyle Birleşik Arap Cumhuriyetinden ayrılmasından sonra bu memleketin siyasi havası, Mısırın yaptığı kışkırtmaların da etkisiyle, süratle bozulmaya yüztutmuştu. Son zamanlarda lise ve üniversite öğrencileri sokağa dökülmüş, ellerinde Nasırın resimleri olduğu halde, Mısır lehine nümayişler yapmaya başlamışlardı. Hükümet bunlara karşı okulları tatil etmekten başka çare bulamıyordu. Zaten kabine, birbiri arkasından istifade eden bakanlar yüzünden doğru dürüst toplanamaz hale gelmişti. Başbakan Halid el Azm istifa eden bakanların yerine yenilerini bulmaktan âciz kalmıştı. Bu sırada Irakta bir ihtilâlin çıkışı Suriyedeki durumu İyice karıştırdı. Irakta olup bitenler, Suriyedeki ihtilal heveslileri, için fevkalâde teşvik ediciydi.

Suriye hükümeti, kendini kurtarabilmek için Irakla işbirliği yapmak istedi. Büyük bir aceleyle ve her türlü basiret ve itidal ölçüsünün dışında bir takım teklifler öne sürdü. Bunlar arasında orduların birleştirilmesi ve hemen bir federasyona gidilmesi teklifleri de vardı. Fakat bu talepler Iraktan beklenen alâkayı görmeyince, Suriyenin durumu daha da müşkülleşti. İşte memleket bu hava içindeyken, Iraktaki ihtilâlden tam bir ay sonra, yine bir Cuma günü Suriyede de beklenen ihtilâl oldu.

İhtilâl, Perşembe günü gece yarısından itibaren Suriyenin güney kısmındaki Suweida şehrinde başladı. İhtilâli başlatan, bu bölgedeki İsrail sınırının kumandanı Albay Ziyad el Hariri idi. Sarışın, mavi gözlü, otuzyedi yaşlarındaki Albay, Halid el Azm hükümetince tehlikeli adam olarak tanınıyordu. Hattâ Kahire Radyosu üç gün önce, Albayın Suriyedeki rejime karşi isyan ettiğini bildirmişti. Gene Kahire Radyosunun yayınlarına göre, bu teşebbüsün başarıya ulaşamaması üzerine Ziyad Hariri, memleketten uzaklaştırılmak için, uzak bir elçiliğe askeri ataşe olarak tayin edilmiş, fakat o gitmeyi reddetmişti. Bunun üzerine ihtilâfa Cumhurbaşkanı Nazım el Kudsi el koymuş ve isyan eden subayları yatıştırmak için Nasır taraftarı olarak bilinen bu subaylara hükümete girmelerini teklif etmişti. Aynı şekilde bu talep de âsi subaylar tarafından reddedilmişti.

İşte, bu gergin havanın daha yatışmadığı bir sırada Albay Ziyad Hariri, kendisine bağlı zırhlı otomobillerle birkaç tank ve küçük bir topçu birliğinden müteşekkil kuvvetleri toplayarak Süweidadan 60 mil ilerideki Şama doğru harekete geçirdi. Bütün bir gece aralıksız devam eden yürüyüşten sonra, sabaha doğru Şama ulaştılar. Bu kadar küçük bir kuvvetle ihtilâl yapmaya kalkışan Albay Hariri, herhalde Samdaki birliklere kumanda eden diğer Nasır taraftarı subaylara güveniyordu. Bu tahmininde yanılmadığı bir müddet sonra ortaya çıktı.

Dikkat! Dikkat!.

Albaya bağlı tanklar ve zırhlı otomobiller şehre giriş yollarını tuttular. Haririnin kendisi de bir tanka atlayarak Savunma Bakanlığının önüne kadar geldi. Şaşkınlıktan ne ya-

Şam sokaklarında ihtilalciler

Kaynayan Ortadoğu

Orta Doğu önünde Türkiye

İçinde yaşadığımız bölgede cereyan eden hâdiselerin, bizi son derece alâkadar ettiği herkes tarafından bilinmelidir. Irak İle geniş hududumuz vardır. General Kasımın Irakı bir rus silâh deposu haline getirme gayretleri tarafımızdan dikkatle takip edilmiştir. Kürt İsyanı, bilhassa neticesi ve hal tarzı itibariyle bizim için büyük önem taşımaktadır. Bağdada hâkim rejimin tutumu, niyetleri, ana politikası ve bunu tatbik yolu, gücü Türkiyenin dış politikasında kaale alınan unsurlardır.

Suriye ile olan hududumuz daha da geniştir ve şek--i itibariyle iki memleket arasında daha da girift münasebetlere imkân vermektedir. Suriyenin kaderi, bilhassa bu memlekete kimin hâkim olduğu noktasından bizi düşündürmektedir. Güneydeki komşumuzun idaresinin türklere düşman bir zihniyetin elinde bulunması bizi tedirgin eder. Suriyelilerle iktisadi münasebetlerimiz ve birbirimizde karşılıklı mallarımız vardır. Bir rahatsızlık olmaması, şüphesiz halis temennimizdir.

Ancak, bizim Orta Doğuya karşı beslememiz tabii olan bu ilgiyi Menderes devrinde tatbik edilen politika ile karıştırmamak lâzımdır. Menderes, arap âlemi içinde Türkiyeye bir rol oynatmaya kalkmak ve arapların kendi aralarındaki çekişmelerde taraf tutmak suretiyle bize çok zarar vermiştir. Bir defa düşmanlık kazanmışızdır, ondan sonra, tuttuğumuz taraf kaybetmiştir. Onun kaybetmemesini temin için bize yakışmayan bir takım tavizler vermek zorunda kalmışızdır ki, şimdi bunların geri alınması o kadar kolay olmamaktadır. Mesela, İsrail ile münasebetlerimizin izah edilir bir tarafı yoktur. Nuri Sait Paşanın kara gözleri için suni şekle sokulan bu münasebetlerin normal hale getirilmesi zarureti vardır. Arap olmayan, arapların işine karışmak niyetinde bulunmayan Türkiyenin İsraile karşı bir arap politikası takip etmesini istemek hiç kimsenin hakkı sayılmamak gerekir. Araplarla dostluğumuz, onlara karsı iyi niyetimiz bir şeydir, İsraille veya her hangi bir devletle münasebetimiz bir başka şeydir.

Türkiye, Orta Doğudaki hareketlere karşı, kendi menfaatleri açısından gereklivaziyeti almakta, politikayı yürütmektedir. Yerleşen idareleri Türkiye tanımamazlık etmemektedir. Fiilî durumlar bizim tarafımızdan anlayışla karşılanmaktadır. Biz, Orta Doğunun Arap Bölgesinin "alâkalı bir seyirci"si durumundayız ve bu tutumumuzu devam ettirmek niyetindeyiz.

Tabii, her konuda bütün hareket serbestimizi elimizde bulundurmamız suretiyle..

pacaklarını bilemeyen nöbetçilere kapıyı açmalarını söyledi. Onlar da bu emre itaat ettiler. Savunma Bakanlığı böylece ele geçirilmiş oluyordu. Mahalli saatle 6.30'da iki tank. Savunma Bakanlığının 300 metre kadar ilerisindeki radyoevinin önüne geldi. Hükümet kuvvetleri burada hiç bir savunma tertibatı almamışlardı. Subaylar kolayca istasyonu ele geçirdiler ve arap dünyasına, Suriyede ordunun iktidarı ele aldığını ilan ettiler. Fakat ihtilâl, ilk anda görüldüğü kadar kolayca gerçekleşmedi. Günün ilk saatleri bir mukavemet hareketinin başlayabileceği endişesiyle, korku içinde geçti. Çünkü Hava Kuvvetlerinin ihtilâle iştirak edip etmeyeceği belli değildi. 1961 Eylülünde Nasıra karşı yapılan ihtilâlin öncülerinden olan Muvaffak Assassanın Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı oluşu, bu konudaki şüpheleri iyice arttırıyordu. Nitekim, saat 10 sıralarında rus yapısı dört Mig 17 Jet avcı uçağı Şam semalarında ses hızını aşarak tehdit uçuşları yapmaya başladı. Bu uçakların Muvaffak Assassanın emriyle harekete geçirildikleri muhakkaktı. Fakat bu gösteri uzun müddet devam etmedi. Saat 11.30 sıralarında Hava Kuvvetleri, ihtilâle katıldığını bildirdi. Onu, kısa bir müddet sonra Deniz Kuvvetleri takip etti. Cuma gününün sonuna doğru ise bütün garnizonlardan bağlılık telgrafları alınmıştı.

Suriye İhtilâli Iraktakine nazaran çok daha kolay ve kansız oldu. Samdaki elçilikler, ilk sıralarda sokaklarda çarpışmalar cereyan ettiği haberini verdilerse de, sonradan bunun, askerlerin havaya açtıkları ateşin sebebiyet verdiği bir yanılmadan ibaret olduğu anlaşıldı. İhtilâl boyunca 4 kişi öldü ve 15 kişi yaralandı. Bu, Ortadoğu ihtilâlleri için oldukça parlak bir bilançodur. Dikkati çeken bir nokta da, eski idarenin sorumlularına karşı şiddet hareketlerine başvurulmamış olmasıdır.

ölenler ve yaralananlar arasında, devrilen hükümet mensubu kimse yoktur. Hükümet mensuplarının muhakeme edilip edilmeyecekleri konusunda da şimdiye kadar hiç bir açıklama yapılmamıştır.

Cuma sabahı Şam sokaklarından gelen silâh sesleriyle uyanan Suriye Başbakanı, ihtilâl yapılmakta olduğunu anlayınca, üzerinde pijamaları ve ayağında terlikleri olduğu halde, evinin altında kiracı olarak bulunan Türkiye Büyük Elçiliğine iltica etti. Böylece kurnaz suriyeli, giderayak; İktidarları sallantıda olan politikacılara bir ders vermeyi de ihmal etmedi. İhtilâl bekleyen devlet adamlarının, ikametgâhlarını, bir dost memleketin elçiliğine mümkün okluğu kadar yakın tutmalarının faydası böylece anlaşıldı. Suriyenin bu altmış yaşındaki milyoner Başbakanı, şimdi karısı ve iki kızıyla birlikte, Türkiye Büyük Elçiliğinin kendisine ayrılan bir odasında kalmaktadır. Suriye hükümeti eski Başbakanla ilgili olarak Türkiye Büyük Elçiliğinden herhangi bir talepte de bulunmuş değildir.

Cumhurbaşkanı Nazım el Kudsi ilk anlarda bir müddet göz altında tutulduktan sonra serbest bırakıldı. Eski Silâhlı Kuvvetler Kumandanı Abdülkerim Zahreddin de aynı şekilde kısa bir süre hapsedildikten sonra tahliye edildi. Zahreddinin yerini ise, Nasır taraftarı olduğu için birkaç haftadan beri hapishanede bulunan Albay Louay Attassi aldı. Attassi, Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığına, Cuma sabahı Mezza hapishanesinden alınarak getirilmişti, ihtilâli başlatan sınır bölgesi kumandanı Albay Hariri ise güneş batarken orgegeneral ve Genel Kurmay Başkanı olmuştu.

Baba Partisinin rolü

Millî İhtilâl Konseyi, ihtilâlin ikinci gününde idareyi, sivillerden kurulu bir hükümete devretti. Hükümetin başında ellibir yaşındaki, Sorbonne mezunu Salah Bitar bulunmaktadır. Senelerce liselerde fizik öğretmenliği yapan Bitar, daha sonraları, Misel Eflak ile birlikte Suriyede Baas Partisini kurmuştu. Samda ihtilâl yapıldığı sırada Bitar ile Eflâk, Tanganikada. toplanan Üçüncü Asya - Afrika Dayanışma Konferansı dolayısıyla yurt dışında bulunuyorlardı. İhtilal haberini alınca ikisi de hemen geri döndü. Misel Eflak Iraka, Bitar Suriyeye gitti. Arap Cumhuriyetinin kurulmasından sonra teşkil edilen kabinede Devlet Bakanlığı yapmış olan Bitar, sona eren birliğin yeniden canlandırılması gerektiğini öne sürüyordu. İdaresi al-

tındaki "El Baas" gazetesi geçen yıl kapatılmış, kendisi de "devletin güvenliğini tehlikeye sokan" yazılar yayınladığı için bir ay hapse mahkum edilmişti.

Baas Partisinin Genel Sekreteri olan Bitarın başkanlığındaki kabinenin diğer üyelerinin önemli bir kısmı da bu partiye mensuptur. Siyasi müşahitler tarafından, pek çoğu tanınmamış kimseler olan bakanların onbeş tanesi Baas Partisi mensubu olarak teşhis edilmiştir. Aynı kaynağa göre, yirmi kişilik kabinenin diğer beş üyesi ise Nasır taraftarıdır.

Yeni Suriye rejiminin takip edeceği politika, öyle anlaşılıyor ki, büyük ölçüde Baas Partisinin etkisi altında kalacaktır. Aynı şey, belki daha az ölçüde doğru olmak üzere yeni. Irak hükümeti hakkında da söylenebilir. Bu bakımdan, Ortadoğunun bugünkü ve bilhassa yarınki manzarasını doğru bir şekilde kavrayabilmek için Baas partisinin iyi bir şekilde bilinmesi gereklidir.

Siyasi mücadelenin çoğunlukla şahsi çatışmalara ve gündelik çekişmelere dayandığı bir bölgede Baas partisi ciddi bir siyasi hareket halinde ortaya çıkmıştır. Başlangıçta Suriyede kurulmuş olmasına rağmen, bugün, arap ülkelerinin pek çoğunda yaygın teşkilâtı vardır. Parti, Batı dünya görüşüne göre yetişmiş liderler tarafından kurulmuştur. Daha çok aydınlara dayanan bir parti hüviyetindedir. Siyasi doktrini "birlik, hürriyet ve sosyalizm" sloganında toplanmaktadır. Gerçi bu sloganın müşahhas olaylar karşısında ne gibi bir anlam ifade ettiği henüz anlaşılmış değildir, fakat aşağı yukarı aynı hedeflere yönelmiş, olan Nasırla Baasiler arasında görüş ayrılıkları bulunduğu, müphem de olsa, sezilmektedir. Meselâ Arap Birliği konu-unda Nasır ile Baasiler farklı metodlara sahiptirler. Nasır, Arap Birliğinin Mısırın ve kendisinin liderliği altında gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindedir. Baas partisi ise, birligin bütün arap ülkelerinin eşit yetkilerle katıldıkları bir kollektif liderlik yoluyla sağlanmasını istemektedir. Her iki tarafın da bu konuda nasıl bir tavır takınacağı önümüzdeki günlerde daha açık bir şekilde ortaya çıkacaktır. Şimdilik taraflar, ayrıldıkları noktalar üzerinde durmaktansa, birleştikleri noktalar üzerinde durmayı tercih etmektedirler. Fakat er geç Nasırla Baasilerin hem Irakta, hem de Suriyede çatışmak zorunda kalacakları muhakkaktır.

Arap dünyasının yarını

Bununla beraber, metod konusundaki fikir ihtilâfı bir yana -ki bunun da ortadan kaldırılması mümkün

Nasır nasıl kaldı ?

istikrarsız, başıbozuk .Orta Doğuda diktatörler veya parlemanter idareler zaman zaman bir ayaklanma, ihtilâl veya darbe rüzgarıyla devrilirken bir adam mevkiini hep muhafaza ediyor. Bu adam, Mısırın hakimi Nasırdır. Gerçekten Kudretli Albayı ne iç karışıklıklar, ne rejiminin düşmanları, hatta ne de Süveyş Macerası gibi hezimetle biten seferler yerinden edebilmiştir. Mısır içinde sosyal reformların başarılamamış olmasına ve halkın refah seviyesinin ahım şahım bir artış göstermemiş bulunmasına rağmen Nasır başta kalmaya muvaffak olmakta, Mısırı peşinde sürüklemektedir. Hattâ bu kadarla da kalmamakta ve bütün arap âleminde borusunu öttürmektedir.

Nasırın sırrı nedir?

Nasırın sırrı, Nuri Essait veya Kasım gibi bir "Gecekondu Diktatör" olmamasıdır. Nasır, arap alemine bir fikir, bir rüzgâr, bir inanç ve ruh getirmiştir. Arap, bu konularda zengin değildir. Ama böyle şeyleri sevmektedir, aramaktadır, hoşlanmaktadır. Nasır, araba "arap olma haysiyeti"ni, "arap olma şerefi"ni duyuran, ona azim ve cesaret, kendine güven duygusu veren adamdır. Arap aleminin dört bucağında mısırlı Nasırın kütleler ve aydınlar, genç subaylar üzerinde âdeta büyülü bir tesire sahip bulunması bunun neticesidir.

Nasır, bu silahları mükemmel kullanmaktadır ve memleketi içinde aşırılık yapmamaktadır. İdarelerin ahlâksızlık ve namussuzluğundan çok şikâyet edilen arap aleminde Mısır diktatörü faziletli kalmayı bilmiştir. Bu ona bir prestij sağlamaktadır. Bunun yanında Nasır, modern propagandanın bir üstadıdır. Çok az kimse arabın ruhuna Nasırın propaganda mekanizması kadar iyi, mükemmel hitap edebilmektedir. Radyo, Kudretli Albayın elinde munis bir küheylan gibidir. Nasır ona binip bütün arap âlemini bir baştan ötekine dolaşmakta, efsanevi bir hüviyet almaktadır. Onun emperyalizme karşı açtığı mücadele bayrağı, artık ortada emperyalist kalmamış dahi olsa, itibarını ve cazibesini muhafaza etmektedir. Nihayet İsrail umacısı çok sahada Nasıra korkunç hücumlar ve kopkoyu demagoji yapmak, halkı tahrik etmek, onu kanlı maceralara itmek imkânını vermektedir.

Nasır, araplara bir şeyler veren tek siyaset adamı olduğundan dolayıdır ki Mısırdan Faruğu kovduğundan beri işbaşındadır. Nasır adı, bir şahsın adı olmaktan çıkıp bir sembol haline gelmiştir.. Onu, Orta Doğunun öteki hâkimleriyle kıyaslamak imkânı yoktur, Ötekilerin hepsi araptan bir şeyler almaktadırlar. Nasır araba bir şeyler veriyor.

dür-, esas itibariyle aynı şekilde düşünen hükümetler Ortadoğuya ha--- olmaya başlamışlardı Arap dünyasının manzarası süratle değişmektedir. Suriye ihtilâlinin bütün ö nemi de, bu büyük değişme içinde işgal ettiği yerden gelmektedir. Tarihte ilk defa olarak Mısır, Suriye ve Irak aynı görüş etrafında toplanmaktadır. Bunlara Yemen ve Cezayiri de katmak lazımdır. Kendi tabirleriyle bunlar, "hürriyetlerine kavuşmuş" ülkelerdir. Tabii bunların karşısında da, hürriyetlerine kavuşturulması gereken Suudi Arabistan ve Ürdün kıralıkları yer almaktadır. Or tadoğuda ana hatlarıyla böyle bir bölünmenin gerçekleşmesi, bölgenin barış ve güvenliği bakımından oldukça endişe verici gelişmelere sebep olacak mahiyettedir. Irak Genel Kurmay Başkanının idaresi altındaki askeri heyetin Mısıra ve Suriyeye yaptığı ziyaret, üç devletin askeri ve siyasi faaliyetlerini birleştirmeleri ihtimalini doğurmuştur. Böyle bir birlik kurulması halinde Suudi Arabistan ve Ürdün, oldukça ciddi bir tehdit karşısında kalacaklar demektir. Aynı tehdit İsrail için de söz konusudur Birleşik Amerikanın Suudi Arabistan ile Ürdüne verdiği teminatlar hatırlanacak olursa, bundan sonra bu bölgede vukubulacak ihtilallerin pek öyle gürültüsüzce geçiştirilemeyeceği anlaşılır. Nitekim Birleşik Amerika Dışişleri Bakanı Dean Rusk memleketinin Suriyeyi tanıdığını ilan ederken, Amerikanın, Suudi Arabistanın durumu ile de çok yakından ilgilendiğini söylemek lüzumunu hissetmiştir. İngiliz gazeteleri de arap dünyasındaki son gelişmelerden endişeli bir dille bahsetmektedirler.

Bütün bunlara bakarak, Mısır, Suriye ve Irakın hemen müşterek bir cephe kurabilecekleri kanaatine de varmamak lazımdır. Söz konusu olan, bu istikametteki bir temayülden ibarettir. Bu temavülün ne zaman, ne netice vereceği bilinmez. Bilinmesi gereken şey. Ortadoğudaki kuvvet dengesinin değişmekte olduğudur.

Hindistan

Para. para, para !

Evvelki hafta içinde Hindistan halkı Napolyondan yüzelli yıl sonra bir gerçeği bir defa daha keşfetti. Bu, savaşın mutlaka parayla yapılabileceği gerçeğiydi. Maliye Bakanı Morarji Desai, iki misline çıkarılan savunma bütçesinin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Parlamentonun ö-

Salah Bitar konuşuyor
Yeni dertlere kargı

güne fevkalâde şiddetli tedbirlerle çıkmıştı. Bir maliye uzmanının ifadesine göre, bu tedbirler "herhangi bir başka memlekette mutlaka bir isyanla sonuçlanırdı". Simdi bütün Hindistan halkı, yeni bütçe ile getirilen bu zamlar serisinden bahsetmektedir. Hem de şimdiye kadar Hindistanda duyulması adet olma van acılıkta bir dille!..

Bütün imkanlarını iktisadi kalkınmasına harcayan Hindistan, geçen sonbaharda Çinin tecavüzüne uğrayınca çok müşkül bir durumda kaldı Elinde modern bir harbi yürütebilmek için gerekli malzemelerden hiç birisi yoktu. Çinlilerin istilâ ettikleri Ladak bölgesine asker ve mühimmat taşıyacak yollardan hiç birisi yapılmamıştı. Motorize Çin kuvvetlerine Hindistan askerleri ellerindeki İkinci Dünya Savasından kalma piyade tüfekleriyle karşı koymak mecburiyetindeydiler. Tabii bu şartlar altında Hindistan herhangi bir askeri başarı sağlayamadı. Tarafsız devletlerin müdahalesi ve kışın başlaması üzerine silâhlı çarpışmaya son veril di. Bu arada Ladak bölgesi de çinlilerin elinde kaldı.

Bu olayın Hindistan halkı ve devlet adamları üzerindeki etkisi çok büyük oldu. Nehrunun ifadesiyle "içinde yaşadıkları hayal dünyası"-ndan yere indiler. Tarafsızlık politikasının harbe karşı kati bir teminat teşkil etmediği anlaşıldı. Batılı ülkelerden ve Sovyetlerden silâh yardımı kabul edildi. En mühimi, ilk fırsatta ciddi bir şekilde silahlanmak için ne mümkünse yapılması kararlaştırıldı.

Maliye Bakanı tarafından simdi Parlamentoya getirilen tasarılar bu kararın tatbikata geçirilmesiyle ilgilidir. İşin en önemli merhalesi de budur, Çünkü Hindistan halkı, silahlanma kararının ne demek olduğunu simdi anlayacaktır. Muhtemelen, geçen sonbaharda hükümetin savunma politikasını en şiddetle tenkid edenler, son zamlar karşısında da en yüksek itirazı yükseltenler arasında olacaktır.

Zamlar ve vergiler

Maliye Bakanı Morarji Desai, memleketin mali hayatı üzerinde sıkı bir kontrol yaratma teşebbüsüne gecen ay girişmişti. O zaman alınan bir kararla altın sahiplerinin beyanname vermesi mecburiyeti konulmuştu. Böylece altın kaçakçılığının ve istifçiliğin önüne geçmek isteniyordu. Ziynet eşyalarının da sadece 1 kratlık altından yapılmasına izin verilmisti. Son bütçe tasarısı ile alınan tedbirler ise doğrudan doğruya zarar mahiyetinde idi ve 400 milyon hindlinin günlük hayatına büyük ölçüde etki yapacaktı. Desai, 650 milyon sterlinlik savunma bütçesinin -geçen yılkinin iki misli gerektirdiği muaam geliri bulabilmek için, gelir getirecek her sahaya el attı. Açıklanan tedbirler arasında şunlar yer almaktadır:

1 — Bir seri ithal vergisi. Bu vergi, ithal edilecek ham maddelerden alınacaktır. Bunun sonucu olarak da sigara, madeni eşya, porselen, otomobil yedek parçalan ve gazyağı gibi temel ihtiyaç maddelerinin fiyatları önemli bir yükselme kaydedecektir.

2 — Petrol ve mazot fiyatlarına önemli zamlar yapılacaktır. Bu zamar da gayet tabii olarak nakliyat ücretlerini yükseltecektir.

8 — Ampul, motor, kozmetik, buzdolabı ve kamyon gibi, memlekette imal edilen mallar üzerinden istihsal vergisi alınacaktır. Bu vergi bazı mallarda malın kıymetinin % 33'üne kadar çıkmaktadır.

4 — Gelir vergisi geniş ölçüde arttırılacaktır. Bu vergiden bilhassa az gelirli ücretliler zarar görecektir, Ayrıca, vergisi alınan gelirin % 2 veya 3'ü mecburi tasarrufa tabi tutulacaktır.

5 — Şirketlerin vergileri arttırılacak, posta ücretleri yükseltilecektir.

Görüldüğü gibi, bu tedbirlerle bir yandan alelade vatandaşın sırtına yeni yükler konulmakta, diğer yandan memleketin iktisadi hayatı büyük güçlüklerle karşıkarşıya bırakılmaktadır.

F E Z A

Yıldızlar

Esrarlı gezegen

bundan 850 yıl önce bir akşam, İtalyanın Pisa şehrinde, gökyüzünü, icad ettiği teleskopuyla incelemekte olan büyük bilgin Galileo Mars (Merih) gezegenini gözetlerken, üzerindeki halkaları keşfetmişti. O günden bugüne Mars'ın gizlediği gerçekler henüz çözülmüş değildir. İnsanoğlu bıkıp usanmadan bilmediklerini araştırmağa çalışmakta, fakat bazı merak verici bilinmeyenler asırlar boyunca karanlık kalmağa devam etmektedir.

Geçen haftalarda amerikalıların Teksastaki Palastine üssünden gökyüzüne bıraktıkları yüksek irtifa balonunun da Mars konusundaki araştırmalarla ilgili olduğu açıklandı. Yeri çevreleyen hava tabakalarının birçok etkileri olduğu gibi, bazı ışınları geçirmemek suretiyle adeta bir battaniye gibi yeryüzündeki canlıları koruması da bilhassa önemlidir. Ancak bu sayede yeryüzünde hayatın meydana gelmesi ve gelişmesi mümkün olmuştur. Atmosferin geçirmediği ışınlar bilhassa mor ötesi (ültraviyole) çeşidindendir. Bu ışınların dalga boyları çok küçük veya - saniyedeki titreşimleı de çok büyük - olduğundan, yeri çevreleyen atmosfer tarafından adeta bir filtre gibi yutulup kaybedilmektedir. Güneşin yeryüzüne dikey gelmekte olduğu yaz aylarında ültraviyole ışınların artması, dünyanın ekvatora yakın bölgelerinde veya dağ tepelerinde bu ışınların etkili oluşu, güneşin ışınlarının buralarda atmosferin daha az yoğun tabakalarından geçmesinden ileri gelmektedir. Yine güneşin batması sırasında güneşin bir bakır tepsiyi andırması da ışınlarının atmosferin yoğun ve bilhassa karışık -toz, duman ve diğer maddelerle kaplı- alt tabakalarından geçmesi sırasında mor ışınların tamamiyle süzülüp yokolmasından ileri gelmektedir.

İşte, bu kadar önemli etkileri bulunan atmosferin içersinde optik metodlarla astronomik gözlemler yapmanın güçlüğü, hatta imkansızlığı hemen görülmektedir. Bu yüzden eskiden hatta XX. yüzyılın başlarında, astronomlar, iyi gözlem yapabilmek için hava tabakalarının daha seyrek olduğu, tozun dumanın ise bulunmadığı dağ tepelerini tercih ederek, rasathanelerini oralara kurmuşlardır. Ancak, ileri ülkelerde, mevcut on yüksek dağlar bile bu işe tam anlamıyla yetecek yükseklikte değildir. Üstelik, belirli bir yükseklikten sonra insanın yaşaması için yeterli oksijen yoğunluğunu sağlayabilmek gerekmektedir. Ayrıca, bu gibi çok yüksek irtifalarda yaşamağa her insanın bünye şartları elvermemektedir. O halde, bunun İçin özel surette eğitilerek yetiştirilmiş bilginler düşünülemeyeceğine ve bu konuda dünya çapında ün salmış bilginler de belirli sayıda olduğuna göre, ne yapmalıdır?

Bu sorunun cevabını, geçenlerde ölen isviçreli bilgin Profesör Plccard vermiş bulunmaktadır. Piccard, bunun için atmosferin çok az yoğun olduğu üst tabakalarına ulaşabilen bir balon yapmış, bu balonla 1932 yılında çıkabildiği 16 bin metre yükseklikten elindeki basit teleskopla gözlem yapmağa çalışmıştır. Ancak, bilgin aslında dünya çapında yükseklik ve derinlik rekorlarını kırmak gayesiyle çalıştığından ve astronomi ile pek yakından ilgilenmediğinden elde ettiği bilgiler pek fazla soruyu cevaplandıramamıştır. Zaten Mars gezegenini gözlemek için bir, hatta iki insanı gökyüzüne çıkarmak fazla külfetli bir iştir. Zira bunların yiyeceklerini, içeceklerini, hatta kullanacakları oksijeni bile kendileriyle birlikte yükseltmek gerekmektedir. Bu ise, en azından 200-300 kiloluk bir yükü bu maksatla kilometrelerce yukarı çıkarmak demektir. Halbuki bunun yerine çok hassas ve insan gözünün tesbit edemiyeceği bazı olayları bile tesbit eden aletleri göndermekle hem amaca erişilmiş, hem de daha ilmi ve tarafsız kayıtlar eldeedilmiş olmaktadır.

Dev balon

Amerikalıların son yaptığı deneme, Mars gezegeninin üzerindeki muammayı çözmeğe yardımcı oldu. Zaten yükseklerde ve Kuzey kutbunda yapılan gözlemlerle, Mars'ın iki kutbunda daimi olarak beyaz bir örtü tabakasının bulunduğu, gezegenin güneşe yakınlık ve uşaklığına yaz veya kış mevsiminde oluşunagöre bu beyazlığın kutuplara doğru gerileyip ilerlediği bilinmektedir. Buna karsı kutupları kaplayan ve buzdan ibaret olduğu sanılan bu tabakanın hemen bitişiğindeki kahverengi kuşağın da yazın çoğaldığı, kışın ise azaldığı gözlemlerle, anlaşılmıştır.

Diğer yandan, Mars üzerindeki titiz araştırmalar sırasında kanallara benzeyen yüzlerce çizgi de görülmüştür. Yalnız, bu çizgiler ışık şartlarının durumuna göre görülüp, hemen kaybolmaktadır. Bütün bu görüntüler, eskidenberi Mars'ta bir takım canhlar bulunduğu ve bunların ileri bir uygarlığa ulaşmış olduğu, sulamalar yaptığı yolunda bazı tasarılara önderlik etmiştir. Öte yandan, Mars'ın çevresini saran gaz -atmosfer- spektroskopik metodlarla incelenmiş, bileşimi tayin edilmeğe çalışılmıştır. Bu metoda göre, her gaz belirli bir renkte ışık vermektedir. Güneş ışınlarının -ki hemen bütün dalga boylarındaki ışınları ihtiva etmektedir bu gazın içersinden geçmesiyle, emilen veya yansıtılan ışınların bileşimini -spekturumunu- tesbit etmekle gazların bileşimlerini ve oranlarını büyük bir kesinlikle hesap etmek mümkündür.

Hâlbuki, eğer bu çeşit gözlemler dünyayı çevreleyen atmosferin içersinden yapılırsa, tayin edilen bileşimin yerin atmosferine mi, yoksa Mars gezegeninkine mi ait olduğunu kestirmek çok güçleşir. O halde yapılacak iş, bir balonun altma büyük bir teleskopla gerekli spektrometre, fotoğraf cihazları ve radyo tesisatını yerleştirerek balonu yükseklere çıkarmak, sonra da yerden radyo dalgalarıyla kumanda ederek, önce teleskopu Mars'a doğrultmak, aleti o durumda sabit tutmak ve gezegenin spektrografik fotoğraflarını çekmekten ibarettir. Amerikalılar da böyle yapmışlardır. Gerçi bu işi, fezaya kadar fırlatılan roketlerle yapmak akla gelirse de, bu roketlerin hem sert hareketli kütleler oluşu, hem de boşlukta kalma sürelerinin pek kısa olması buna imkan vermemektedir. Peykler ise, henüz bu büyüklükte bir teleskopu içinde bulunduracak kadar gelişmemiştir. Gerçekten, son denemelerde stratosfere yükseltilen teleskop tam 30 metro boyunda, devâsâ bir âlettir.

Bu denemede alınan ilk sonuçlara göre, Mars gezegeninde su buharı ve, karbondioksit mevcuttur. Gezegenin yüzey ısısı da müsaade ettiği takdirde, üzerinde bir biyolojik hayatın varlığı kabul edilebilirse de, bu hayatın "en iyimser tahminlere göre dahi ancak ilkel seviyeli" olabileceği bilhassa belirtilmektedir. Bütün bunlara rağmen, Mars üzerinde uydurulan efsanelerin birgün hayalden gerçeğe dönüvermesi hiç de umulmayacak bir sonuç değildir. Çünkü henüz bu konuda ilmi sayılabilecek bilgiler pek azdır.

AKİSÇiLER SİZİN İÇİN
GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

1 Kitap okudum

Adı: Delik Kara.
Şairi: Vural Vahit Suiçmez.
Türü: Şiir
Baskı: Gün Matbaası, 1962.
Kapak: Fikret Otyam.
Desenler: Nehar Tüblek.
İcindekiler: Daha lise sıralarındayken çeşitli dergilerde şiir yayınlatan Vural Vahit Suiçmezin, liseden sonra atıldığı gazetecilik mesleğinde şiire pek zaman ayıramaz olduğu anlaşılıyor. Buna rağmen, 1962 yılına kadar yazdığı şiirleri kitap halinde verme isteğini yenemeyişi de gösteriyor ki, Vural Vahit Şiiri tamamen bırakmış değildir. "Delik Kara" adını verdiği kitabının kapağını Fikret Otyam yapmış, desenlerini de Nehar Tüblek çizmiş. Kitapta dört bölüm var: "Delik Kara", "Biri", "Seninle İstanbul", "Çıplak".., Kitabın arka kapağına şairin kısa biyografisiyle, "Delik Kara" hakkında birkaç söz konulmuş. Buna göre, "Karanın ortasındaki delik, şair için ışıklı, güzel günlerin beklendiği bir "umut penceresi" dir. Kitabın birinci bölümünde şairin 27 Mayıstan önceki o sıkıntılı günlerde yazdığı şiirler yer aldığına göre -kapakta olduğu gibi-, karanın ortasındaki küçük, sarı deliğin anlamı çok büyük! Sarı delik, "hürriyet"i. "umut penceresi"ni temsil ediyor.

Kitapta 36 şiir var.
Beğendiğim: "Delik Kara" ve "Benim ölümüm" adlı şiirlerle, kitabın düzeni fana sayılmaz.
Beğenmediğim: önce kitabın adından başlıyalım: "Delik Kara" hiç de hoş bir ad değil. Arka kapaktaki sözler gereksiz. Şiirlere gelince... Şairin sağlam bir dünya görüşü yok. Eski şiir anlayışını yer yer kapalı, daha çok alışılmış bir söyleyişle sürdürüyor. Şiirler tek tek etkili olmadığı gibi, hepsi birden okunduğunda da fazla bir etki bırakmıyor okuyan üzerinde. Oysa, bir şiir kitabından beklenen, okuyanı sarsması, çoğaltmasıdır. "Delik Kara"da böyle bir şey yok. Vural Vahit yoğunlukla kolaya kaçmış.

Zaten kitabın arka kapağında da şöyle deniliyor: "Böylece ilgisini sanattan başka bir alana yönelten sair bir süre için şiirden uzak kalmıştır" Şiirden uzak kalınarak şiir yazılabilir mi?
Sonuç: "Delik Kara", Vural Vahiti kurtaracak bir eser değil. Başarılı sayılabilecek bir dili olan Suiçmezin işi ciddiye alması şart.

H. K.

Kitaplar

Modern Resim Sanatının Gerçek Cehresi: Bilim ve teknik alanlarındaki gelişmelere paralel olarak sanat alanında da zincirleme hamleler olduğu muhakkaktır. Resim sanatının nerden gelip nere gittiğini, bu sanata hangi çağda kimlerin neler kattığını merak edenler için Adnan Turaninin hazırlamış olduğu "Modern Resim Sanatının Gerçek Çehresi" adlı kitap oldukça ilginç bir eserdir. 324 sayfalık kitap yar yer, ünlü ressamların çizgileriyle süslenmiş. Kitabın sonunda kitapta adları geçen sanatçıların kısa biyografileri yer almış. Resimlerle uzaktan yakından ilgisi bulunan her kesin okuması gereken bir eser. Ancak, yazarın dili biraz eski.

Çil Hüseyin : Bursa İstiklal İlkokulu öğretmenlerinden Mustafa Kaplanın I963'te yayımlanmış uzunca bir hikayesi. Konusunu köyden alan başka hikaye kitaplarıyla karşılaştırılmak üzere salık verilir. Kaplan, dil ve anlatıma biraz daha dikkat edecek olsa, köyden aldığı konuları ba sarıyla işleyebilir. (İsteme adresi: Mustafa Kaplan - İstiklal İlkokulu Bursa)

Dertler Pazarı: öğretmen Mahmut Yağmur, Varlık, Yucel, Kaynak, Yeditepe ve Pazar Postası gibi dergi ve gazetelerde çıkan boyca minicik, ama özce kocaman yazılarını "Dertler Pazarı" adı altında bir kitapta toplamış. 1957'de İstanbulda basılan kitabın başında yazar şöyle diyor: "Bu kitabı, gülüp eğlenmeleri için değil ağlayıp düşünmeleri için aydınlarımıza sunuyorum".

"Dertler Pazarı" gerçekten dedertler pazarı. Makalın "Bizim Köy" de değindiği konulara, Yağmur da "Dertler Pazarı"nda değiniyor. Köyün acı gerçekleri, çok güzel bir dille, zehir damlaları gibi damlatılıyor okuyanın beynine. Yağmur nelere do kunmamış ki...

"Dertler Pazarı" 1957'de yayımlanmış olmasına rağmen, daha bugün yayımlanmış gibi taze bir kitap. Çünkü ele aldığı konularda hiçbir de işiklik yok. Köy eski köy, köylü es--i köylü... Köy gerçeklerini okuyarak olsun öğrenmek isteyenlere özellikle salık verilir.

Sergi

Hakkı Torunoğlu: Sessiz sedasız ça--ışıp, ilk sergisiyle birden dikkati üzerine çeken ressamlardan biri de Hakkı Torunoğlu. Yıllardır resim sancısı çeken, fakat imkansızlıklar yüzünden bir türlü kompozisyona gidemiyen Torunoğlu, nihayet, son yıllarda yaptığı eserlerinden 26 kadarını 9 Mart 1963 Cumartesi günü, Türk Kültür Dernekleri Genel Merkezi salonlarında sergiledi ve ilk günden büyük bir ilgiyle karşılandı. Yağlıboya, suluboya, guaj ve çini mürekkeple çalışılmış 26 parça eserde çeşitli tarzlar göze çarpmaktadır. Klasikle non-figüratif arasında değişen bu çalışmaların bazı örnekleri, Torunoğlunun sağlam bir yol üzerinde olduğunu göstermektedir. Mesela, "Kavgaya Gidiş", "İmece IV", "Bale" adlı çini mürekkepleri, bu yolun belirtileri sayılabilir. Sergi 24 Mart 1963 gününe kadar açık kalacaktır. Adres: Atatürk Bulvarı, yeni Meclis durağı, No. 104 - Ankara)

Sinema

Kızların Sevgilisi: Jerry Lewis'in son zamanlarda görmeğe alıştığımız tipik komedilerinden biri, Lewis, filmin başından sonuna kadar seyirci leri kahkahadan kırıp geçiriyor. Kızlar pansiyonunda yegane erkek olan Jerry Lewis, sık sık bavuluna kaparak görevini terketmek istemekte ve kızların ısrarı karşısında kararından caymaktadır. Tatlı olaylar zinciri ve esprilerle süslenmiş nefis bir kudela.. "Kızların Sevgilisi"nde Lewis, seyircinin karşısına yepyeni bir iddia ile çıkıyor. Güldürücü mimiklerini espri lerle süslemiş. Son derece güzel çekilmiş olan renkli fotoğraflar, güzel kızlar ve nefis dekorlar, filmi süslüyor Zaten Jerry Lewis adı, gişe rekorunun kırılması için kafidir.

Hoş vakit geçirmek ve bol bol gülmek isteyenlere tavsiye edilir. (Ankara)

TÜLİ'den Haberler

Bundan bir kaç sene evvel İzmirde pek eğlenceli bir hâdise cereyan etmiş, akisleri bütün yurtta duyulmuş, resmi açıklamalar yapmak lüzumu hasıl olmuştu.

Efendim, o tarihlerde Cumhurbaşkanı olan Celal Bayarın bir kız yeğeni İzmirde evlenmişti. Yalnız, damadın alışılmamış bir ismi vardı: AlmusVreskala! Hemen, bir propaganda başlamıştı: "Celal Bayarın yeğeni bir rumla evlendi!"

Bu tarz propaganda konusunda ihtisasları bulunduğundan dolayı D. P. büyükleri ve bilhassa Celal Bayar pek telaşlanmıştı. Öyle ya, bir yandan ümmetçilik propagandası yapıyorlardı, bir yandan kızlarını "elin gâvuru"na veriyorlardı. Halk nazarında itibarları mı kalacaktı? Bu propagandayı yapan da, her halde "Alçak Halkçılar" olmalıydı..

Bunun üzerine bir resmi açıklama yayınlanmış, Almus Vreskala beyin türkoğlutürk olduğu ilan edilmişti. Hatta lengüistik bilgi de verilmiş, "Almus bey"in yaman bir akıncının ismi olduğu, Vreskalanın da bir bölgeden ibaret bulunduğu açıklanmış, böylece meraklar tatmin edilmişti.

Geçen hafta, Almus Vreskala adı bir defa daha gazetelere geçti. Ancak bu sefer yanında, daha tanınmış bir başka isim de vardı: Bir sinema yıldızının ismi. Bayan Vreskala, garip isimli eşini izmirde bir garsonyerde sinema yıldızımız Cavidan'Dora ile bastırmıştı! Sonradan öğrenildiğine göre, böyle bir başka baskın da Çeşmede yapılmıştı.

Aşıklar Adliyeye getirildiklerinde, öyle pek fütur duymadılar. Gazeteciler resimlerini çekti, gazeteler bu resimleri bastı. Cavidan Dora, bir küçük Vreskala dünyaya getirmek .üzere bulunduğunu, müstakbel çocuğunun babasıyla seviştiklerini ve evleneceklerini beyan etti. Resmi Bayan Vreskalanın anlayışsızlığından şikâyet etti. Adliyede, kendileri serbest bırakıldılar.

Şimdi, istikbale ait tatlı hayaller kurmaktadırlar. Bilinmeyen, resmi Bayan Vreskalanm bu hususta ne düşündüğüdür.

Geçenlerde, İstanbulun sosyete berberi Jakta -Sahi, bu Jak efendi

Cavidan Dora
Cennetteki elma

senede kaç liralık gelir beyan eder ve kaç lira vergi öder? Eğer bu açıklanırsa, göklerdeki bütün kargalar kahkahadan kırılacaklardır. Alakalıların dikkatine arzolunur!- pek eğlenceli bir hâdise cereyan etti.

Sosyete hanımları sırada beklerken içeri uzun boylu, alımlı esmer üzerine, nefis yeşil gözlü bir hanım girdi. Bir bekleyenlere baktı, bir saatine baktı, tekrar bekleyenlere baktı, tekrar saatine baktı. "Ah, işim ne kadar acele.." diye söylendi İki ayağının bir pabuçta olduğunu bildirdi. Nihayet bekleyen hanımlar, sıralarını Ferhunde Verdiye vermeye razı oldular. Bir süredir Parisin sanat muhitlerinde resim sahasındaki tabii hasletlerini geliştirmekte olan Ferhunde Verdi saçlarını yaptırdı, tam çıkarken Jak sordu:

"— Affedersiniz, bu kadar acele işiniz ne?"

Yeşil gözlü güzel, çok tabii bir edayla cevap verdi:

"— Hizmetçimle buluşacağım da.."

Jak bile öfkelendi.

"— Ah, dedi, simdi bir dedikodu yazarı burada bulunmalıydı.."

Dedikodu yazarı oradaydı!

Bir süre önce gelip Ankaraya yerleşmiş bulunan Füsun Manyas, Başkentteki işini terkederek yeni" den İstanıbula gitti. Genç ve güzel dulun kararında, eski eşinin basma gelen felaketin bir tesiri var sanılı-

Sahi şimdi neredeler ???

Sabiha Gökçen

Orta boylu kumral kadın, yeşil gözlerini alçak çay masasının üzerindeki Smith Weston marka pırıl pırıl tabancaya dikti ve fısıldar gibi konuşmağa başladı:

"— O zamanlar, Eskişehirdeki Tayyare Okuluna -şimdiki Hava Harp Okulu- bitirmiş, stajımı yapıyordum. Uçuştan döndüğüm bir akşamüstü, bağlı bulunduğum filonun Dersim harekatına katılacağı, ancak, kadın olmam hasebiyle benim bu harekata iştirak edemdyeceğim bildirildi. Çok üzüldüm. Derhal Ankarayı arayarak, Atatürkle konuşmak istedim. Fakat o günkü haberleşme imkanlarıyla bu mümkün olamadı. Nihayet, bir uçağa atlayarak Ankaraya gitmeğe karar verdim. Birkaç saat sonra Çankayada, Atanın karşısındaydım. Beni görür görmez, 'Niçin geldiğini biliyorum. Sen de harekata katılmak istiyorsun. Ama, iyi düşün. Bu iş son derece tehlikelidir' dedi.

Ne olursa olsun, filomdan ayrılmak istemiyordum. Kararımın kati olduğunu söyliyerek, harekata benim de dahil edilmemi rica ettim. Atanın gözlerinde bir an sevinç pırıltıları yanıp söndü. 'Peki' dedi, 'mademki ısrar ediyorsun, git. Fakat sana kendi tabancamı vereceğim. Eğer şeref ve haysiyetine bir tecavüz vukubulursa, tereddüt etmeden kullan'.

İşte, hayatım boyunca daima hatırladığım, bir hatıra... Bu tabancayı en kıymetli eşyalarımın arasında saklar ve hâlâ, arasıra çıkarır bakarım."

Konuşma, haftanın başlarında, Salı günü, başkentte, Özdemir caddesinde bir apartmanın son derece ince bir zevkle döşenmiş ikinci katında geçti. Konuşan orta yaşlı, kumral kadın ise, Atatürkün manevi evlatlarından, Türkiyenin ilk kadın pilotu Sabiha Gökçendi.

Gökçenin evinde hemen her şey, Atatürk ve havacılıkla ilgili. Duvarlarda, altın yaldızlı çerçeveler içinde Atatürkün büyük boy portreleri asılı. Vitrine, çay masalarının üzerme biblo yerine küçük uçak maketleri konulmuş.

Sabiha Gökçen 1912 yılında Bursada doğdu. Babası emekli Mustafa bey, annesi Hayriye hanımdır. Gökçen, daha çocuk denilecek bir yaşda kaybettiği anne ve babasının yüzlerini güçlükle çıkarabilmektedir. Dört kardeşten en küçüğü olan Gökçen, ilkokula Bursada başladı. Babasını işte bu sırada kaybetti, Ağabeyi de, Millî Mücadele sebebiyle, oduncu kılığına girerek Anadoluya kaçmış olduğundan aile tamamen himayesiz ve yalnız kaldı. Küçük Sabiha bu yıllarda hayli sıkıntı çekti. Yunanlılar sık sık evi basıyor, ağabeyini arıyorlardı. Bulamayınca da ev halkına türlü işkenceler yapıyorlardı. İstiklâl Savaşından sonra ağabeyinin

Sabiha Gökçenin iki cephesi: pilot ve ev kadını

Hamurlu el lövyede

tekrar Bursaya dönüşü küçük Sabihanın hayatını düzeltti. Ama o hala, ailesine yük olduğunu düşünüyor ve bir fırsatını bularak parasız yatılı okullardan birine girmeyi kuruyordu. İşte bu sırada, Atanın dinlenmek üzere Bursaya geldiğini işitti. Bir gece sabaha kadar düşündükten sonra, Atatürke giderek konuşmaya ve kendisini bir okula yerleştirmesini rica etmeye karar verdi. Ertesi sabah erkenden Atanın kaldığı eve gitti. Kapıdakiler bir türlü kendisini içeri bırakmıyorlardı. Sabiha ise, Atanın yanına çıkmak için ısrar ediyordu. Gürültüleri o sırada bahçede gezinmekte olan Atatürk de duymuş, sebebini merak etmişti. Beraberinde kilere, küçük Sabihayı yanına getirmelerini emretti. Gökçen, Ata ile, yaşının verdiği bir serbestlik içinde, son derece rahat konuştu. O çocuk saflığıyla durumunu anlattı ve sonunda:

"-— Paşam, ne olur beni bir okula yerleştirin, okumak istiyorum" dedi.

Atatürk bu küçük kızdan hoşlanmıştı. Ailesinin de iznini aldıktan aonra, Sabihayı Çankayaya getirtti. Böylece küçük Sabiha Atanın manevi kızı olmuş oldu.

Sabiha Gökçen, ilkokulu Çankayada bitirdikten sonra Arnavutköy Amerikan Kız Kolejine girdi ve bir yıl burada okudu. Fakat Boğazın sert havası ciğerlerine iyi gelmemişti Bunun üzerine Üsküdardaki Koleje geçti. Ancak, lisenin ilk sınıfında hastalık nüksedince tahsili bırakmak zorunda kaldı. Viyanada bir sanatoryuma nakledildi. Gökçen burada dokuz ay kadar süren sıkı bir tedaviden sonra tamamen iyileşerek Ankaraya döndü. Küçük Sabiha artık büyümüş, onsekizine girmişti. Çankayada boş geçen günler onu sıkıyordu. Önce ata binmeğe merak sardı, Atatürkle birlikte saatlerce süren gezintilere çıkıyorlardı. Fakat yaradılış itibariyle son derece dinamik olan Gökçen sporla da avunamaz olmuştu. Kendisine daha ciddi meşguliyetler arıyordu. Böylece beş yıl geçti. Nihayet, bu sıkıldığı günlerden birinde Ata ile birlikte Sivil Havacılık Okulunun açılışı münasebetiyle tertiplenen bir törene gitti. Açılış için Rusyadan getirtilmiş olan iki rus, planör gösterileri yapıyor, paraşütle atlıyorlardı. Bu gösteriler Gökçenin hayatında dönüm noktası oldu. Atatürke:

"— Acaba ben de onlar gibi atlıyabilir miyim?' diye sordu.

Ata bu sözlerden çok memnun olmuştu. Derhal rusları yanına çağırtarak, Sabiha Gökçeni, paraşütle atlamak üzere, yetiştirmelerini emretti. Gökçen hemen ertesi gün planör ve paraşütle atlama çalışmalarına başladı. Böylece Türk Kuşuna girmiş oldu. Yenimahallenin batısında, Ergazi alanındaki planör kursunu altı ayda bitirerek A ve B brövelerini alan Gökçen, gene aynı kursu bitiren yedi arkadaşıyla birlikte Rusyaya gitti ve orada bir süre kaldıktan sonra C brövesini de alarak yurda döndü. Bu sefer de Eskişehirdeki Hava Harp Okuluna girdi. Burada da iki yıl okudu ve her çeşit uçakla uçtu.

1938 de askeri bir uçakla Balkan turu yapan Gökçen, Atatürkün ölümünden birkaç ay önce Türk Kuşuna Başöğretmen tayin edildi. 1954' e kadar bu görevinde kaldı.

Gökçen, 1940 yılında, Hava Yüzbaşısı Kemal Esiner ile evlendi. Fakat o yıllarda Ankaradaki tifüs salgınında eşini kaybetti ve bir daha da evlenmedi. 1954 yılında, bazı siyasi baskılar sonucu Türk Kuşundaki görevinden ayrıldı. 1961 yılına kadar uçaklardan ayrı yaşadı. Gökçen, "hayatımın en acı devresi işte bu devredir" demektedir.

27 Mayısı müteakip kendisine tekrar eski görevi teklif edildiyse de, Gökçen, yaşının ilerlemiş olması sebebiyle bunu kabul etmedi. Sadece, istediği zaman uçabilmek için izin istedi.

Gökçen şimdi her sabah erkenden alana gitmekte ve birkaç saat uçmaktadır. Aynı zamanda çeşitli derneklere üye olan Sabiha Gökçen, günlerini sosyal faaliyetlerle, uçuşlarla, eski hatıraların yadetmekle geçirmektedir.

Yıldızlar Şakacıdır

Sevgili AKİS okuyucuları! Bu hafta size, Balık Burcunda doğmuş olanların, kaderlerini bildiriyoruz. Ne var ki, sadece Balık Burcunda doğmuş olmak yetmemektedir, bu konuda söz sahibi, gazetelerdir, 14 Mart Perşembe günlü gaezteterden bazıları, Balık Burcunun dediklerini şöyle yorumladılar:

BALIK BURCU

Akşam: (20 Şubat - 20 Mart) -— Zararın kara ortak olduğunu aklınızdan çıkarmayın.

Dünya: (19 Şubat - 20 Mart) — En küçük şeylere alınganlık gösterirseniz hiç rahat edemezsiniz.

Tercüman: (20 Şubat - 20 Mart) — Yalan söylememeğe gayret edin, fakat duyduğunuz lâfların bir kısmının yalan olabileceğini de unutmayın. Sıhhatiniz, sinir.

Hürriyet: (21 Şubat - 20 Mart) — Bundan iyisi can sağlığı, demekle iş bitmiyor. Ona karşı daima daha iyi ve daima daha müsamahakâr davranın ki her şey düzelsin.

Yeni Sabah: (20 Şubat - 20 Mart) — Maddi bakımdan ihtiyatlı davranmanızı gerektirecek hallerle karşılaşmama muhtemel, İhtiyatlı bulunun.

Milliyet: (20 Şbat - 20 Mart) — Çok sinirli bir insanla başınız derde girecek, fakat sabrınız sizi kurtaracak.

Hareket: (20 Şubat - 20 Mart) — Yanlış akseden bir haber yüzünden lüzumsuz kıskançlık sahneleri olacak.

Yeni Gün: (21 Şubat 20 Mart) — Bu konuda onun tam mânasiyle samimi olduğu muhakkak.

SİNEMA

Filmcilik

Vuyuklaki meselesi

Evvelki haftanın ortalarında, Çarşamba günü, haftalık bir sosyalist gazetenin kapağında yunanlı sinema ve tiyatro oyuncusu Aliki Vuyuklakinin resmini görenler, hayret ve meraklarını gizleyemediler. Çünkü ortada, sosyalist bir gazete ile Vuyuklaki arasında herhangi bir münasebet kurulmasını gerektirecek bir sebep yoktu. .

Haftalık gazeteyi karıştıranlar, sonlara doğru, çeşitli kimselerle Vuyuklaki üzerine yapılmış bir soruşturma ile karşılaştılar. Hikâyeye göre, Vuyuklaki yurdumuzda bir film çevirmek üzere gelecek ve buna karşılık da 400 bin lira alacaktı. Soruşturmaya cevap verenler, hem Vuyuklakinin gelişi ve hem de kendisine ödenecek miktar üzerinde duruyorlar ve film yapıcılarına ateş püskürüyorlardı. Ama gazetenin yöneticileri, yunanlı yıldızın gelişinin filmciliğimizin ekonomik yapısı bakımından ne gibi zararlar doğuracağını belirtmemişler, sadece, "Alikinin resmini kapak yaparız bir de soruşturma düzenleriz?, olur biter.." diye düşünmüş olacaklardı. O yüzden de yapımcılarımız için yararlı ve uyarıcı olabilecek bir fırsat, böylece kaçırılmış ve beceriksizliğe kurban edilmişti.

Madalyonun öbür yüzü

Aslında durum, türk filmciliğinin çöküntüye doğru hızla gidişinin en belirli örneklerinden biri olmak niteliğini taşımaktadır. İki yıldan beri konu darlığı çeken sinemamız, bu yıl gene ayni sıkıntıyla karşılaşmıştır. Dilimize çevrilmiş, edebi değer taşıyan veya taşımayan her türlü yabancı ve yerli roman elden geçirilmiş, posası çıkarılmış, hatta çocuk romanlarına kadar inilmiştir. Çocuk klasikleri arasında yer alan bir "Küçük Lord" romanı -temeli, zengin bir dedenin ille de erkek torun istemesiyle, kız torunun erkek kılığına girmesi esprisine dayanmaktadır- "Küçük Hanımın Kısmeti", "Belâlı Torun" ve "Ayşecik Ateş-Parçası"ndan ısıtılıp ısıtılıp seyirciye sunulmuş ve konunun ayni olması sebebiyle de adı geçen filmler beklenen işi yapmamıştır.

Bu ve duygusal salon komedilerinin de seyirci tarafından gereken ilgiyi görmemesi -nasıl görsün ki? Bir yıl içinde çevrilen 170 filmin 165 tanesi bu duygusal salon komedisi türündedir- yapımcıları yeniden melodrama itmektedir. Bu itişin ve ilgisizliğin yanı sıra, star sistemi en ağır ve en darbeci yoldan çalışmasına devam etmekte, bir film için görülmemiş rakamlar istenmektedir. Yapımcı, seyircinin ilgisini ayakta tutabilmek için en kolay yolu seçmektedir: Star sistemiyle savaşta ya yeni, adı hiç duyulmamış oyuncularla çalışacak -ve sistemin çarkları arasında onları da geliştirip, gelecek yıl değilse bile öbür yıl birer "monster" yapacaktır, ya da başka ülkelerin ün yapmış yıldızlarıyla anlaşmalara gidecektir. Yapımcılar kurtuluşu bunda aramaktadırlar, Vuyuklaki, hem alışveriş için yakın bir ülkenin oyuncusudur, hem de bu sinema mevsiminde yurdumuzda oynatılan filmleri önce azınlık, sonra, da büyük seyirci çoğunluğunca desteklenmiş, ilgi görmüştür.

Kazanç hırsı

Yapımcı için kazanç herseyin üstünde tutulmaktadır. İyi film yapma veya iyi konu arama diye bir endişe sinemamızda henüz duyulmamaktadır, İyi konulu ve gerçeklerimizi yansıtan bir türk filmiyle dış pazarlara çıkma imkânına sahip olunacağının hiç bir yapımcı farkında değildir. Oysa türk filmleri kendi iç pazarında tıkanıp kalmış ve üretim fazlalığı gitgide artmıştır. Sinema salonları sayısı ve seyirci gücü, çevrilen ters orantılı film sayısını karşılamaktan çok uzaktır. Dış pazara çıkmaktansa, dış pazardan oyuncu ithaline giden yapımcı, üstelik kendisini de ticarî uçurumun eşiğine götürecek ödemelere girişmekten katiyen çekinmemektedir. Ayrıca, karşı tarafın ağır şartlarına -senaryocunun, rejisörün, fotoğraf direktörünün ve ikinci sınıf oyuncuların da onlardan olması şartına- da peki denmiştir. Batı ülkelerinde ise, ortak prodüksiyonlar bu çeşit ağır şartlarla yapılmamakta, sinema işçileri sendikaları duruma gerektiği şekilde karışabilmektedirler.

Yönde Aliki Vuyuklaki

Bir su! Patlıcansız olsun!

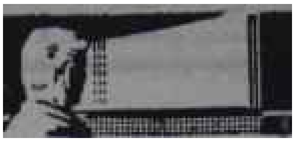
Gidiş, gerçekleştiği takdirde, ikinci bir Sammy Halfon olayı yaratacağa benzemektedir. Birinci denemede, türk sinema işçisinin sendika karışımı yoluyla emek katmasını önlemişti. Bütünüyle fransız , emek mahsulü olan "L'Immortelle - Ölmezler"in yabancı festivallere türk filmi olarak girmesiyle patlak veren Sine-İş - Halfon çatışması, yepyeni bir mecburiyeti ortaya koydu: Bundan böyle yabancı yatırımlarla yurdumuzda çevrilecek herhangi bir filmde mutlaka ve mutlaka türk si-

nema işçileri de emeklerini koyacaklar ve görev alacaklardır. Vuyuklaki filmi ise, iki yeni problemi birlikte getirmektedir: Birincisi, çevrilecek film yabancı yatırımlı veya ortak prodüksiyon değildir ve şartlar ne olursa olsun, yerli yapımcıyı ilgilendirmektedir. İkincisi de, yerli film niteliği taşıyan bir Vuyuklaki filminde, Sine-İş'in Halfon olayı dolayısıyla ileri sürdüğü "türk işçisini çalıştırma mecburiyeti"yle, yabancı yatırımlarda uygulanması beklenen ve istenen bu mecburiyetin -bir yerli filmde- hiç bir zaman uygulanmıyacağının bilindiğidir.

Sine-iş ve sorumluları, gelecek günlerde kendilerini bekleyen bu yeni durum karşısında nasıl bir tutum ve çözüm yolu tutacaklardır? Şimdilik işin bu yanı bilinmemektedir. Ayrıca, başka bir problem de teknik işçi - senaryocu, rejisör, fotoğraf direktörü, ışıkçılar, asistanlar ve çeşitli ayak işçileri, konusunda direnen ve hak savunuculuğu yapan sendikanın, tüzük yüzünden aralarına almadıkları sinema oyuncularının bu gibi ve yabancı yatırımlı ortak prodüksiyonlarda emeklerinin korunmasında elinin kolunun bağlanmasıdır. İkinci bir Halfon olayında Sine-iş, teknikerlerinin haklarını savunur ve onların da mutlaka görev almaları mecburiyetini koyarken, sinema oyuncularının -ki onların da sinema emekçileri olmadıklarını iddia etmek herhalde gülünç olur- dışarda kalmaları, ilerde sendikayı zor durumlarda bırakacağa benzemektedir.

Film seyrettim

Film: "*L'* Amant de cinq Jours - Tatlı Günler"

Rejisör: Philippe de Broca

Senaryo: Daniel Boulanger - P. de Broca

Oyuncuları Jean Seberg. Micheline Presle, Jean - Pierre Cassel ve François Perier

Siyah - Beyaz bir fransız (Ariane - Pilmsonor) filmi.

Konu: "Tatlı Günler"in hikayesi dört kişi üzerine kurulu. Françoise Paturier'nin romanından alınan senaryoya göre, olaylar, yaşlanmaya yüztutmuş, fakat son derece zengin Madeleine (M. Presle), genç jigolosu Antoine (J. P. Cassel) ve yine yaşlanmış ve erkeklik gücü eksilmiş Georges (F. Perier) ile genç, taze ve güzel karısı Claire (J.Seberg) arasında geçiyor. Modaevi sahibesi Madeleine'in bir defilesine gelen arkadaşı Claire ile jigolosu Antoine karşılaşıyorlar ve hemencecik birbirlerine karşı bir yakınlık duyuyorlar. Her ikisi de gençtir ve yaşlı kişilerle yaşamaktan usanmışlardır. Karşılıklı yakınlık hızla gelişiyor. Bu yakınlıkla birlikte, geri kalan öbür iki kişinin -Madeleine ile Georges'un- de hikâyeleri ve hayatları asıl hikâyeye paralel olarak sürdürülüyor, sonra ustaca birleştiriliyor. Zamanla Madeleine, jigolosu ile arkadaşı arasındaki bu aşkı öğrenecek, kötü ve çirkin bir burjuva oyununa getirerek öbür üç kişiden sözde intikamını alacaktır.

Oynıyanlar: Başlangıcından bugüne çevirdiği üç filmde de Jean - Pierre Cassel ile çalışan rejisör De Broca, oyuncusunun fiziksel yapısına uygun düşürdüğü rollerle, gerektiğinde bundan yararlanarak, taşlama yoluna rahatlıkla sapabiliyor. Zavallı, fakat çevrenin zorlamasıyla Jigolo olarak hayatını sağlamak zorunda olan Antoine'da J. P. Cassel, Antonio Pietrangeli'nin "Souvenir di İtalia - İtalya Hatıraları'nda, Alberto Sordi'nin jıgolo'sundaki oyununa eş bir başarıya erişiyor. Yanı sıra Jean Seberg, yasadığı erkeğini seven, fakat cinsel tutkularına boyun eğen, doyumsuzluğunu başka erkeklerde arayan *genç* Claire'de öteki oyunculardan Micheline Presle veya François Perier kadar rolünün kişiliğine giremiyor. Yıllanmış iki oyuncu Seberg'i yer yer eziyorlar. De Broca'nın en iyi oyuncuları, François Perier ile Micheline Presle'dir. İkisi de yaşlanmış ama, cinsel hayatları bakımından birbirinin tam zıttı iki ayrı kişiyi canlandırıyorlar. Claire'in kocası Georges'da kanıksamış ve tükenmiş, Madeleine'de hâlâ jigololarla gününü gün eden iki ayrı kişidir. Çatışma da onların elinde oyuncaklaşmış Claire ile Antoine'ın birbirlerini tamamlamaları sonucundan doğuyor.

Beğendiğim: Yeni Dalga rejisörleri arasında ısrarla komedi türünü seçmiş, olan Philippe De Broca, Boisrond ile şimdilik bu dalın gençler arasında en başarılı rejisörlerinden sayılıyor. Yurdumuzda biri özel olarak gösterilen. "Farceur . Şakacı" ile "L'Amant de cinq jours - Tatlı Günler" de De Broca'nın işlediği tema birleşiktir: Fransız toplumunun cinsel yaşayışına duygusal, fakat bir o kadar da taşlamacı ve alaycı bir açıdan ışık tutuyor. Yaşlı kadınlar, tükenmiş erkekler, doyumsuz genç insanlar ve bütün bu kişilerin gerçeklere dayanan hikâyelerinin anlatımında sırtını yaslandırdığı Paris şehri, Kişilerinin dünyalarına rahatlıkla inen ve çatışmayı yüzeyden derinlere de indirmesini bilen çalışmasıyla De Broca, "Şakacıya karşılık, "Tatlı Günler"inde espri bakımından daha güçsüz, fakat gerçekçilik anlayış ve tutumu bakımından daha ileridir. "Şakacı" espri gücünü, çokluk, dış görüntülü davranışlardan alıyordu. "Tatlı Günler", konu yönünden beylik bir hikâyeyi işlemesine karşılık -yani. yaşlı kadın, jigolosu, yaşlı erkek ve genç karısı-, "Şakacı"ya bakarak, daha az Parissiz, fakat daha çok fransız insanın ele almaktadır. De Broca, filmin ağırlık noktasını Madeleine'nin düzenlediği oyunla Antoine'ın, Claire'in ve kocası Georges'un gerçekle karşı karşıya gelmesi anına toplamıştır. O bölümden sonra De Broca, başlangıçtan beri gelen alaycı, hafif meşrep fransız esprili havasını bir kenara bırakır ve kişilerinin gerçekler karşısındaki davranışlarım -iç ve dış- işlemeye başlar.

Sonuç:: Genç Philippe de Broca'nın üçüncü filmi "L'Amant de cinq Jours -Tatlı Günler"fransız sinemasının gerçek sakinlerinin Yeni Dalgacılar olduğunu seyirciye bir kere daha doğruluyor. Beğeneceksiniz

T. KAKINÇ

TİYATRO

Ankara

Devlet Tiyatrosunda

Devlet Tiyatrosu, yeni iki oyunu daha provaya koymuştur. Bunlardan biri, Sabahattin Enginin "Suçlular" adlı yerli oyunudur. "Suçlular"ı, Üçüncü Tiyatroda, Ziya Demirel sahneye koyacak ve ilk temsili Nisan başlarında verilebilecektir.

Provaya konulan ikinci oyuna gelince, o da yerli bir oyundur: Cahit Atayın "Hamdi ve Hamdi"si. "Pusuda" adlı bir perdelik oyununun geçen mevsim İstanbulda gördüğü geniş ilgiden sonra Cahit Atayın şansı açılmış gibidir. Bu mevsim "Hamdi ve Hamdi"sini hem Ankara, hem İstanbul tiyatroları oynamıya hazırlandıkları gibi, Meyhan Sahnesi de "Karalar'ın Memet'leri"ni sahnesine çıkarmıştır.

Opera Bölümünde

Devlet Tiyatrosunun Opera Bölümü, Bu mevsimin üçüncü yeni operası olarak, Umberto Giordano'nun (1867-1948) "Andrea Chenier" operasını seyircilerine sunmak üzeredir. İlk temsili 16 Mart Cumartesi akşamı verilecek olan bu operayı sahneye koymak Üzere ünlü alman rejisörü Prof.Dr. Adolf Rott Anlcaraya davet edilmiştir.

Eski Berlin Devlet Tiyatrosunda ve Hamburgdaki Deutsches Schauspieihaus'da rejisör olarak yetişmiş olan Adolf Rott, asıl şöhretini Viyanada, Burg Tiyatrosunda ve Devlet Operasında genel müdürlük ve başrejisörlük ederken gerçekleştirdiği rejilerle yapmıştır. Bu arada dünyanın en büyük açıkhava sahnesine -150 metre genişlik, 350 metre derinlik- sahibolan Bregenz Festivalini kurmuş, Constance gölü üzerindeki bu muazzam yüzer sahnede verdiği göz kamaştırıcı temsillerle -bilhassa J. Strauss'ın operetleriyle Bregenz Fes tivaline milletlerarası bir şöhret sağlamıştır.

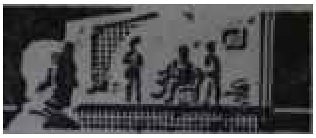
Prof. Adolf Rott, uzun yıllardan beri beraber çalıştığı, tanınmış Viyanah dekoratör Robert Kautsky'yi Ankaraya da getirmiş ve "Andrea Chenier"nin dekorlarını ona çizdirmistir.

istanbul

Şehir Operasında "Yarasa".

Şehir Operası, yıllarca önce, Şehir Tiyatrosunun Operet bölümünde sahneye konulmuş olan Johann Strauss'ın "Yarasa"sını, bu sefer müzik

1 Piyes gördüm

Oyun: Romanoff'la Juliette", (Komedi, 3 perde).

Yazan: Peter Ustinov.

Çevirenler: Sibel Akın - Orhan Aydınbaş.

Tiyatro: Meydan Sahnesi.

Sahneye koyan: Çetin Köroglu.

Dekor realizasyonu: Murat Dündar atelyeleri.

Kostüm realizasyonu: Aptullah Ötamaca - M. Ertürk.

Müzik ve Efekt: stüdyo 7.

Işık İdaresi: Mehdi Turgut.

Konu: Avrupanın, bütün ordusu iki askerden İbaret, minicik bir -hayali- ülkesinde, savaş sonrası devresinin iki kudretli devletini temsil eden ve bu küçük ülkeyi "kalkındırmak" amacıyla sosyal, kültürel, ekonomik -ve elbette politik- yardım konusunda biribirleriyle yarış halinde bulunan Amerikan ve Rus Büyük Elçilikleri arasında mekik dokuyan, her iki "dev letlû"yu "idare" ederek, ülkesinin hem kalkınmasını sağlamıya, hem egemenliğini korumaya çalışan bir General Başvekilin oldukça çetin görevi... İki büyük elçinin biribirini çılgınca seven çocuklarını -Rus Büyük Elçisinin oğlu ile Amerikan Büyük Elçisinin kızını- "punduna getirip" ailelerinin şiddetli muhalefetine rağmen, resmi törenle evlendirivermek de bu göreve dahildir... Buna Rus - Amerikan rekabetinin, Doğu - Batı bloku dünya görüşünün ustaca gerçekleştirilmiş, İnce nüktelerle, canlı, hareketli bir aksiyonla değerlendirilmiş, neşeli,, sevimli bir hicvi de diyebiliriz.

Ovnivanlar: Savaş înesr (1. Asker), Teoman özer (2. Asker), Çetin Köroglu (General), Yılmaz Gruda (A.B.D. Büyükelçisi), Ali Özoğuz (S. S. C. B. Büyükelçisi), Kartal Tibet (Romanoff), Semra Savaş (Juliette), Ünlen Demiralp (Rus casusu), Esin Avcı (A.B.D. Sefiresi), Serap Tayfur (S.S.C.B. Sefiresi), Mediha Köroglu (Marfa), Erman Okay (Freddie), Selçuk Uluergüven (Baahakim). (4 kadın, 9 erkek rolü).

Beğendiğim: Çetin Köroğlunun, Meydan Sahnesi için, oldukça kalabalık (13 rol) kişili, her iki büyük elçiliğin ikişer katını ve meydanı aynı zamanda göstermesi gereken "simültane" dekorlu, üstelik değişik kostümlü, böyle bir oyunu o minnacık sahneye yerleştirmekte, hele cep tiyatrosu için yazılmış bir komedi -müzikal havası vererek, canlılığından, hareketliliğinden, renkliliğinden ve "esprit"sinden birşey feda etmeden başarıya ulaştırmakta gösterdiği ustalık... Oyunun belkemiği olan General -Başvekil'e rahat, ince bir oyunla kazandırdığı sevimli yüz. Halkoyunu temsil eden i iki askerde Savaş İncerle Teoman Özerin -iki zıt karakter halinde canlandırdıklar: tipler. Yılmaz Grudanın Amerikan, Ali Özoğuzun Rus Büyük Elçisinde, karakteristik kompozisyonlarla, yaşattıkları gerçek yüzler. Kartal Tibetle Semra Savasın genç rus-amerikan çiftini milli ve beşeri taraftarıyla "veren" zarif, duygulu oyunları, iki Sefire'de Esin Avcı ile Serap Tayf urun -ikincisinin profesyonel tecrübesizliği bir yana- "kadın" ve "anne" tarafları ağır basan sıcak oyunları. Romanoff'la Juliette'in rus ve amerikalı nişanlıları Marfa ile Freddie'de -birbirlerinden nefret eder görünürken anlaşıp sevişmekte gecikmiyen o kaptan hanımla frijider kralında- Mediha Köroglu ile Erman Oka» yın, karikatüre kaçmadan, çizdikleri isabetli tipler.

Beğenmediğim: En güzel rollerden biri olan Rus casusu'ndan Ünlen Demiralpin -rolün ve metnin geniş ölçüde verdiği- imkânları değerlendiremeyen oyunu, tecrübesizliği

Sonuç: Romanlardan uyarlanan bütün Halk oyun sahnelerimizde en iyi oynanan, tadıyla tuzuyla. -ve biberiyle- en iyi canlandırılan, en güzel komedilerinden biri. Mutlaka görülmesi gereken çok başarılı bir temsil.

Naciye FEVZİ

"Ağaçlar Ayakta Ölür"
Yaşamaya devam ediyor

Oyun: "Ağ açlar Ayakta Ölür", (Oyun, S perde).
Yazan: Alejandro Casona.
Çevirçn: Müşerref Hekimoğlu.
Tiyatro: Oraloğlu Tiyatrosu.
Sahneye koyan: Lâle Oraloğlu.
Dekor: İ.Barlas - İ. Yüce.
Kadın kıyafetleri: Cananı Usman.
Isık - Efekt: R. Mert.

Konu: Bir büyükannenin dramı. Şair - yasar Casona "Yaşama Sevincini Yükseltme Enstitüsü" diye bir kurum hayaletmiş: Hayattan umudunu kesenlere umut veriyor. Büyükannenin bütün umudu da, yirmi yıl önce Amerikaya kaçmış olan hayırsız ve ahlâksız torununu dünya gözüyle bir daha görebilmek.. Ama, kötü huylarından kurtulmuş, iyi yürekli, namuslu, iş, güç sahibi bir insan olarak.. İste o Enstitü, Büyükannenin bu hayalini hakikat yapıyor: Büyükbabanın da yardımıyla, sahte bir torun, sahte bir gelin, Amerikadan çıkageliyor! Dünyanın en temiz ruhlu, en güleryüzlü, en mutlu çifti olarak... Büyükanne bu komediye inanmış gibidir. Gerçekten muradına ermiştir, artık gözü arkada kalmadan, kalb huzuruyla ölebilecektir. Ama işte tam o sırada hakiki torun, eskisinden daha beter, daha da küstah ve zalim, çıkagelir. Dutumu derhal kavrar, iyi niyetle oynanan bu mutluluk oyununu bile adi bir şantaj vesilesi yapmaktan çekinmez. Susmak ve başını alıp gitmek için büyük, verilemiyecek bir para ister. Alınan bütün tedbirler fayda etmeyip de Büyükanne ile karşılaştığı zaman, ihtiyar kadının yüreğine inecek sanılır. Ama, öyle olmaz. Herşeyi farketmiş olan zeki ihtiyar kadın acı gerçeğe değil, kendisine mutluluğu tattırmış olan oyuna inanmayı tercih eder, öz torununu evden kovar. İçinden ölmüştür belki, ama dimdik ayakta kalmasını bilir.

Oyniyanlar: Lâle Oraloğlu (Büyükanne), Yüksel Şengenç (Isabella), Mahir özerdem (Felix), Atıf Kaptan (Büyükbaba), Yağız Tanlı (Yabancı) ves. (6 kadın, 7 erkek rolü).

Beğendiğim: Lâle Oraloğhının, aşırı bir duyarlığa kendini de, seyirciyi de kaptırmadan, çok ölçülü, sadeliği içinde tesirli bir kompozisyonla Büyükanneye kazandırdığı ifadeli yüz. Yüksel Şengençin, bütün tecrübesizliğine rağmen, sahte gelin rolü oynadığı o mutluluk oyununda, Büyükanneye yerdiği yaşama sevincini kendisi de duymaya başlayan Isabella'daki sıcak, tatlı oyunu. Mahir özerdemle Atıf Kaptanın canlandırdıkları güzel, inandırıcı tipler. Hakikî toruna, Yağız Tanlının vermekte zorluk çekmediği gerçeklik.

Beğenemediğim: Sanatçıların oyunlarını değerlendiremediği kadar "esere havasını da veremiyen dekorlar... Casona'nın, her oyununda kendini duyuran, şiir tarafının ihmaledilmiş olması.

Sonuç: Oraloğlu Tiyatrosunun bu mevsim ele aldığı en özlü, en başarılı oyun.

Lütfi AY

ve ses unsurlarına ön plânda yer verilmiş olarak, yeniden temsile başlamıstır.

Devlet Tiyatrosundan Aydın Günün misafir rejisör olarak sahneye koyduğu, Devlet Tiyatrosu dekoratörlerinden Seza Altındağın misafir dekoratör olarak dekorlarını çizdiği, gene Devlet Tiyatrosu sopranolarından Azra Günün misafir sanatçı olarak başrolünü (Adale) oynadığı bu opera komikte Şahit Tiyatrosu sanatçılarından Behzat Butak, eski rolü olan, Hapishane Gardiyanı'nı, Re--şit Gürzap da Prens Orlovsky'yi canlandırmaktadırlar. Orkestrayı Klaus Nagora, Koroyu da Muhittin Sadak idare etmektedirler.

Şehir Tiyatrosunda

Şehir Tiyatrosu, 20 Martta, Komedi bölümünde -Yeni Tiyatro- Cahit Atayın "Hamdi ve Hamdi" adlı yeni telif oyununun temsiline başlıyaçaktır. Bu oyunla beraber aynı yazarın "Kerpiç Memet" adlı bir perdelik oyunu da temsil edilecektir.

"Kerpiç Memet", Cahit Atayın "Karalar'ın Memet'leri" adı altında topladığı ve küçük bir triloji şeklinde hazırlamış olduğu birer perdelik üç oyundan biridir.

"Ermiş Memet", "Yangın Memet" ve "Kerpiç Memet'den meydana gelen "Karalar'ın Memet'leri" Ankaradaki Meydan Sahnesi repertuvarına alınmış, provaları bitmiş, hatta ilk temsili Meydan Sahnesinin 3. yıldönümü münasebetiyle tertiplenen özel suvarede 11 Mart Pazartesi akşamı, yalnız davetlilere, oynanmıştır.

İlk temsili büyük bir başarı kazanmış olan "Karalar'ın Memet'leri" Meydan Sahnesinde önümüzdeki günlerde, gece temsili olarak, oynanmıya başlıyacak, şimdi geceleri oynanmakta olan "Romanoff'la Juliette" de saat 18 temsillerine alınacaktır.

Dürrenmatt'ın "Bilginler"i

Şehir Tiyatrosu, üç yıl önce, "Yaşlı Kadının Ziyareti" adlı oyununu sahnesine çıkardığı Frederick Dürrenmatt'ın, şimdi Londrada büyük başarıyla oynanmakta olan, yeni oyunu "Bilginler" -"Die Physiker"- i repertuvarına almış, provalarına da-başlamıştır.

Sevim Özakmanın dilimize çevirdiği "Bilginler"i Beklan Algan sahneye koymakta, dekorlarım da Turgut Atalay hazırlamaktadır.

Kent Oyuncularında "Martı".

Kent Oyuncularının Dormen Tiyatrosunda oynamakta oldukları "Mary - Mary", bugünlerde, afişten inecek ve yerini Anton Çekhovun "Martı"sı alacaktır.

Behçet Necatigilin dilimize çevirdiği "Martı"yı Yıldız Kenter sahneye koymaktadır.

J A L E C A N D A N

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

bugün de bir başka raslantı beni size yazmıya zorladı. Olay şu: Sigara paketini bana etiketsiz veren bakkaldan, paketin üzerinde bulunması lazım gelen etiketi rica ettim. Evvela yüzüme baktı, sonra, belki almam umuduyla, tezgahın üzerine bıraktı. Bakkalın azarlıyan bakışları altında uzanıp, etiketi aldım.

Her vatandaş bu küçük ödevini yerine getirmiş olsaydı, acaba bakkal bana böyle bakabilir miydi? Neme lazımcı kişilerimiz, pek normal olan işlerimizi zorlaştırmıyorlar mı?

Ortak davranışlara ulaş amamızın nedenlerini düşünerek eve geldim. Bahar paketini açtım. İçinden, etiket büyüklüğünde bir kâğıt çıktı. Üzerinde, Atatürkün "Millî Eğitim işlerinde behemehal muzaffer olmalıyız" özdeyişi vardı.

M. Utku - Ankara

Sevgill okuyucum, toplumu ilgilendiren birçok konularda bana bugüne kadar yazmış olduğunuz güzel mektuplar için size pek çok teşekkür ederim. Zaten AKİS, bu sütunu, okuyucularına bu fırsatı vermek için açmıştır. Bakın, bu sigara etiketi meselesi bugünlerde hemen hemen hepimizin başına geldi. Sizin gibi davrananlar yanında, "neme lâzım" diyenler de, eminim ki pek çok. Eger böyle olmasaydı, işaret ettiğiniz gibi, bakkal etiketi vermemeye cüret edebilir miydi? Ama, siz de ödevinizi eksik yapmışsınız dersem, bana kızar mısınız? Devletin koyduğu zammı yutan bakkal hırsızdır. Hırsızı ihbar etmeniz gerekirdi. Halk uyanık, polis kontrolü ise sıkı olmalıdır. En ileri toplumların bile, nizamı ancak bu iki şartla koruyabildiklerine, Amerikada bulunduğum süre için de birkaç kere şahit oldum. Bir defasında büyük bir highway'de sokağa kâğıt atıldığından ötürü bir ahbabımızı polis durdurmuştu da, ahbabım çok şaşmıştı. Çünkü çocuğun kâğıt attığı yerde ne polis vardı, ne de ev.. Fakat arkadan gelen bir arabanın kendilerini ihbar ettiği anlaşıldı. Polis, "adam sen de" dememiş, otomobili, sanki çok önemli bir iş yapmışmş gibi takip edip, yakalamıştı. Ama, yabana olduklarım görünce, sadece ihtar vermekle yetindi.

Bir başka gün, gece saat 1 sıralarında, komşumuz tarafından uyandırıldık. Komşumuz, bahçemize iki sevgilinin girdiğini, sonra da kavga ettiklerini söyledi. Köşebaşındaki arabalarının numarasını alıp polise bildirmişti. Bu hareket, başkasının işine burnunu sokmak gibi geldi bize...

O saatte hemen giyinip gelen yaşlı kadın:

"— Cinayetler, bir takım kötülükler kep böyle oluyor. Sevgililer kendi bahçelerinde, kendi arabalarında her istediklerini yapabilirler. Ama, sizin evinizin hududunu aşamazlar. Aşarlarsa, polise yardımcı olmak görevinizdir" dedi.

Kanun ve kaideyi aşanlara, yaptıkları iş ne kadar küçük olursa olsun, müsamaha etmemek bence de şarttır. Paketin içinden çıkan özdeyişle, derdin püresini de gösteriyorsunuz. Ah, bu özdeyişler!. Ne güzelleri var!.. Bir kusurumuz da galiba, duymadan, düşünmeden söylemek... Ezbercilik... Ama, bu da gene eğitim sistemine bağlı değil mi, sevgili okuyucum?

Kocam memur. Bu bakımdan Anadoluda yaşamaya mecburum. Arkası olmayan, büyük şehre yerleşemiyo.. Bulunduğum yer, bir il merkezidir. Ama ne yazık ki, tahmin edemiyeceğiniz kadar geridir. Ziyaretlerden bıktım. Burada kadın, yalnız ev işi yapar, işi bitince ziyarete gider. Ziyaretlerde gene ya ev işinden, ya falancanın başına gelenden, ya da incir çekirdeği doldurmaz meselelerden bahseder. Eşine, çocuğuna düşkün bir ev kadını olmasaydım, bu hayata dayanamıyacaktım. Çünkü evleninceye kadar hayatım İstanbulda, çok medeni bir sahilde geçti. Yazları, çocuğumu aynı eve, annemlere götürüyorum. Fakat eski arkadaşlarım, hatta ailem, bizi yabanileşmiş görüyorlar. Çocuğum ilkokulu bitirince, İstanbulda ailemle oturmaya karar verdim. Kocam tayinim İstanbula çıkartmak için uğraşıyor. Ama, bunu başaracağını sanmıyor. Ben de böyle güzel bir şeye inananıyorum. Kocamın bazan, bedbinliğe kapılacak kadar üzüntü duyduğuna şahit oluyorum. Üzülüyorum, Ne yapabilirim?

Bir okuyucunuz

Sevgili okuyucum, çocuğunuzu büyük şehirde okutma arzunuzu anuyabilirim. Madem ki annenizin İstanbulda evi var, çocuğunuzu yatılı olarak bir okula yerleştirin. Anneannesi kendisiyle meşgul olsun, fakat siz, bu bahane ile, lütfen evinizi terketmeyin. Sık sık gidip gelebilirsiniz. Ancak, eşinizi evsiz, yalnız, bedbin bırakmaya hakkınız yoktur. Zaten gönlünüz razı olmuyor. Olsaydı, bana yazmazdınız, değil mi? Yabani olmaktan korkmayın, sevgili okuyucum. Çocuğunuzun da, sizin de Anadoluda geçirdiğiniz yıllardan pek çok kazancınız olacaktır. Olmuştur da... Bu bilgiden, tecrübeden faydalanın. Siz, uzun yıllar büyük şehirde yaşıyan türkten daha fazla türksünüz. Çünkü Türkiye büyük şehir demek değildir. Gittiğiniz yerlere, hiçbir şey götürmediğinizden emin misiniz? Çevrenize bazı şeyler öğrettiniz. Eşiniz, sizden aldığı kuvvetle, görevini daha iyi yaptı, Ziyaretleri sevmiyorsunuz. Haklı olabilirsiniz, fakat bu geleneksel ziyaretleri "ev ekonomisi kulüpleri" şeklinde geliştirmek de pek ala mümkündür. Bir grup kurabilir, dikiş günü, el işi günü, kitap ve gazete okuma günü, yemek, ev ekonomisi, bütçe günü vesaire yapabilirsiniz. Herkes, bildiğini bilmeyene öğretir. Bunun yanında, şehrin sosyal hayatında faydalı rol oynıyabilirsiniz. Ankara veya İstanbulda merkezi mevcut olan bir kadın teşekkülüne girerek, bu sahada çalışır, yardım kolları kurar, köye gider, konferanslar tertipleyebilirsiniz. Eşiniz size yardımcı olur, birşeyler yarattığınız için de mutluluk duyar. Yazları da gene dinlenmeye gidersiniz. Ama, yeni işiniz sizi o kadar sarabilir ki belki de, eskisi kadar gitmek istemezsiniz. Sakın, "söylemesi kolay" demeyin. Hele bir deneyin bakalım...

— Öğretmenin dokunulmazlığı

Victor Hugo, "Öğretmen bir ikinci Allahtır; kafaları yoğurur, insandan bir ikinci insan, iyi veya kötü bir yeni insan çıkarır" der.

Modern psikoloji ve pedagoji ilimleri, öğretmenin bu ilahi ödevini kısmen elinden almış ve anneye vermiştir. Anne bugün, eskisi gibi pasif bir eğitici olarak ele alınmamaktadır. O, eskiden zannedildiği gibi, çocuğunu sadece yedirip içirmekle, onun söküklerini dikip giydirmekle yetinmez. Anne, sadece bu işleri yaparmış gibi göründüğü zaman bile, çocuğun kişiliğini elinde hamur gibi yoğurmaktadır. Ancak, çocuk okula gitmeye başlar başlamaz, anne, elindeki hamuru artık tanımaz olur. Başka bir büyük kuvvet, çocuğun kişiliğini etkisi altında tutmaktadır. Buna, çevre demek mümkündür. Ama çocuğun çevreye intibakını sağlıyan öğretmen en başta gelir. Çocuk, yeni birşeyler öğrenme susamışlığı içindedir. Kendisini şüpheye götüren nedenlerin cevabını öğretmenden bekler. Öğretmen, çocuğun hayatında belki ikinci, fakat en etkili bir varlık oluverir.

Hayatımızın en önemli bir anında, öğretmenimizin daha ilkokul sıralarında söylediği bir cümlecik birden hatırımıza geliverir. Bu cümleciğin, aldığımız kararlarda, seçtiğimiz yolda büyük rolü vardır. Peki ama, öğretmen yanılmaz mı? Öğretmen kusurlu, eksikli, hatalı olamaz mı? Elbette ki olur. Çünkü öğretmen de nihayet bir insandır. O da yanılabilir, o da bazen duygularından kurtulamaz. Hatta, bir çocuğa diğerine tercih ettiği, bana gizleyemediği de olur. Tıpkı anne gibi... Anne de mükemmel değildir. Çocuklar annelerinin zaaflarını, eksik taraflarını herkesten iyi görürler. Doğurduğu çocuklar arasında bile, istemiyerek tercih yapan anneler vardır. Çağdaş pedagoji uzmanlarından biri, "Eğer anne ve babaları, öğretmenleri bir kalemde değiştirebilsek, ideal hale sokabilsek, insanlık tek bir nesilde en mükemmel şekline ulaşırdı" diyor.

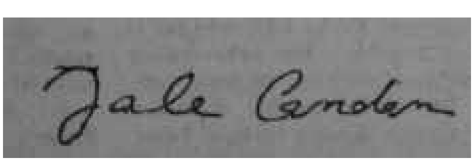
Ama, şüphesiz ki bu mümkün değildir. Bilgi, yeni görüş ve eğitim metodları, anne ve babaların, öğretmenlerin hergün biraz daha mükemmele doğru gitmelerini sağlıyacak, fakat bu mükemmeliyet, öyle zannediyorum ki, hiçbir zaman tam olamıyacaktır.

Bu endişemizi birgün, bir sohbet toplantısında, değerli ve unutulmaz, pedagog, rahmetli Vedide Baha Parsa açıklamıştık. Pars, her zamanki mütevazi davranışı ile bize su cevabı vermişti; "Çocuklarımızı büyütürken, hepimiz hatalar yapmışızdır ve yapacağız. Ancak karşılıklı sevgi, bu yoldaki eksiklikleri tamamlar. Sevgi iyiniyetle birleşince, kusurlar, eksiklikler yok olur."

İşte annelerin dokunulmazlığı bundan gelir. Anneye el kalkmaz. *Çocuk*-anne münasebetlerinde, birçok eksikleri dolduran bu sevgidir. Öğretmen de, en az, aynı derecede bir dokunulmazlığa hak kazanmıştır. Öğretmenine el kaldıran çocuğu değil, asıl ona bu zihniyeti aşılayan toplumu affetmemelidir. Son zamanlarda öğretmene tecavüz, hatta sille - tokata kadar varan tecavüzler, adeta moda oldu. Bunları gazetelerde okudukça, utanıyoruz. Sille-tokat, toplumumuzda öğretmene karşı gelişen kötü bir tutumun ancak had bir tezahürüdür. Eskiden öğretmene duyduğumuz sevgi ve saygıyı bugün toplum olarak duymuyoruz. Çocuklarımıza bu duygulan yeteri kadar aşılıyamıyoruz. Bu durumdan, öğretmenine saldıran çocuktan çok, biz, hepimiz sorumluyuz.

9 Mart Cumartesi günü Radyo Çocuk Saati programı müdürü Şefika Çoruhun hazırlamış olduğu "Eski bir öğretmenin anıları" isimli piyesi, bugünkü şartlar altında, büyüklü küçüklü pek çok kimse, gözleri yaşararak dinledi. Piyeste, Anadoluda kız çocukların okutulmak istenmemesinden, köyde öğretmenin karşılaştığı bazı anlaşılmaz, başta hareketlerden tutun da maddi yokluklara, küçük, psikolojik meseleler, çocuk alemindeki o çok ince ruhi kıpırdanışlara kadar herşey ne kadar güzel bir şekilde, içtenlikle dile getirilmişti!..

Şefika Çoruhun dediği gibi, "öğretmenin silahı sevgi ve anlayıştır". Öğretmen, sınıftaki çocuğuna evdeki çocuğu kadar bağlıdır idealini, daha çok, sınıftaki çocuk üzerinde gerçekleştirmeğe çalışır. Bir toplum en çok, "öğretmene verdiği değer"le ölçülür. Bu bakımdan, öğretmenin dokunulmazlığına kavuşturulması gerekmektedir.

Sosyal Hayat

Haberler

Türk - Amerikan Kadınları Kültür Derneği, 8 Mart Cuma günü bir, "ağaç dikme günü" tertipledi. O gün, Türkiye ormanlarını geliştirme projesine hizmet maksadile, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörü Dr. Kemal Kurdasın hazırladığı plân çerçevesi içinde, Ziraat Fakültesinin çalışma sahası olan Emir gölü çevresinde 650 ağaç dikti. Pantalonlar ve çok zarif sveterlerle bu ağaç dikme gününe katılan türk ve amerikan üyeleri 16 otomobil, 1 otobüs, 1 minübüs taşıdı. Çalışmalara bayan Gürsel de katıldı ve beraberinde getirdiği beş çam fidesinden bir tanesini kendisi dikti. Üyeler tatlı bir rekabete giriştiler ve "kim daha fazla çam dikecek" parolası altında saatlerce, kan-ter içinde çalıştılar. Yorgunluklarını, göl kenarındaki nefis manzaralı deniz köşkünde (boat - house) kahve içerek çıkarmaya çalıştılar.

Bu çabaların mükafatı, ağaçlar büyüdükçe görülecek ve, Orta Doğu Üniversitesinin bu sahadaki yüzme ve piknik tesislerinden ileride faydalanılabilecektir.

Emir gölü teraslama genişliği 4 bin 500 dekardır. Bu döner sermaye ile isletme haline getirilecektir. Bu yıl 22 ton buğday ve 700 bin ağaç dikilmiştir *ve* dikilmektedir, Üç yerinde bademlikler meydana, getirilmiştir. İhraç için elma, armut ağaçları dikilecektir. Bu sahada, halk için bir de plaj açılacaktır.

Hacettepe hastahanesi Gönüllüler grupunun kurduğu yeni bir dikiş sistemi büyük başarı kazandı. Üyeler, onbeş günde bir evlerde toplanarak müştereken dikiş dikmekte bu dikiş gününe küçük portatif dikiş ve yün makinelerini, dikişlerini taşımaktadırlar.

8 Mart Cuma günü Türkan Azizoğlunun evinde yapılan dikiş gününe elli kadar üye katıldı. Saat 1'den akşamın 6'sına kadar üyeler, başlarını kaldırmadan çalıştılar. Türkan Azizoğlunun Gazi Osman Paşadaki evinde makine seslerinden başka ses duyulmuyordu. Üyeler, ilkbahar da Alman Büyük elçiliğinde tertipliyecekleri büyük Kermes için önlükler yaz elbiseleri, patronla çok nefis çocuk elbileseleri hazırlıyorlardı.

S P O R

İdare

Bir dertli.

Geçtiğimiz Pazartesi günü B.T.U. Müdürlüğü Tesisler Dairesi Başkanı Tevfik Artunu görenler, kendisini tanımakta hayli güçlük çektiler. Yurt dışında maçlar idare eden bu serinkanlı sporcunun babadan geçme neşesi sanki masal olmuştu. Sorumluluğunu taşıdığı işlerdeki sonu gelmez aksaklıklar, Artunun tebessümünü bile dudağında dondurmuştu. Bağırıyor, çağırıyor ve durmadan memurları haşlıyordu. Ama, gene de biliyordu ki ne çalışmaları, ne dürüst davranışları, dümeni kırık gemiyi rotasına koymağa , yetmeyecektir.

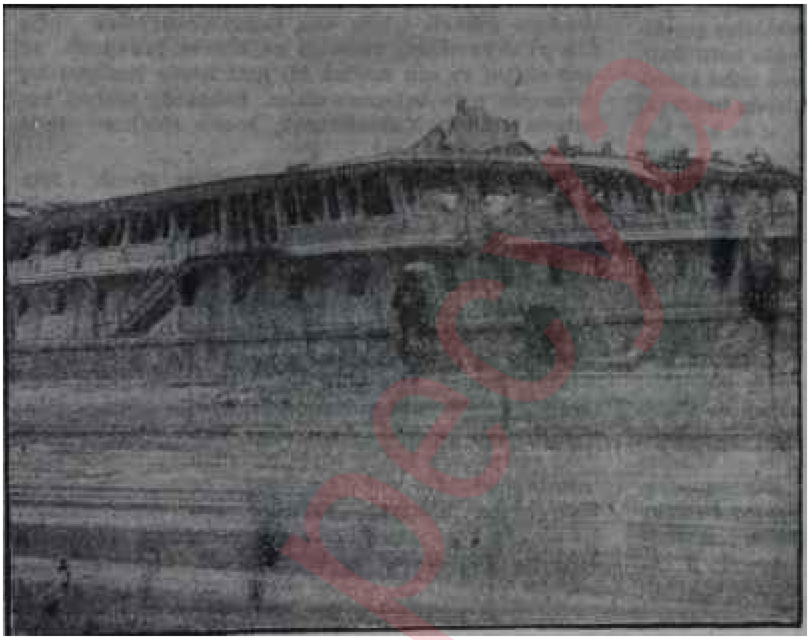
Tam bu sırada çalan şehirlerarası telefon, bardağı taşıran damla oldu. Artun:

— "Tamam!" diye bağırdı. "Ya, gene bir yerde bir yapı çöktü, ya da bir vali feryad ediyor... Bu kadar işi ben kimle kontrol edeceğim, ne yapacağım be birader?.. Böyle şey mi olur?.."

Artun tahmininde yanılmamıştı. Başı dertte bir Ege valisi, kontrolsuz kalan işlerden ve müteahhidin çalışmalarından çok sert bir lisanla şikâyet ediyordu.

Sporun altın yumurtlayan tavuğu Totonun milyonları rastgele başlanmış işlere kolayca yatırılıyor, fakat ne yapı, ne de sarf işleri asla gereği gibi kontrol edilemiyordu. Kontrol mimarları yoktu, kontrol mühendisleri yoktu, sürveyan yoktu. Üstelik, merkezde bu işleri kovalayacak takatte kalifiye bir ekip de yoktu. Bölge başkanları olan valilerin imkânları da ancak Vilâyet işlerine yetiyordu.

Mersin stadının yepyeni duvarları bundan çökmüş; daha, ne mali, ne de idari sorumluluğun kimin üstünde kalacağı düşünülememişti. Ankarada inşasına başlanmış 2000 kişilik bir spor salonu vardı. Görülmemiş kalkınma devresinde yapılıp, senesine yıkılan o koca salonun enkazı sırıta dursun, yapılmasına heves edilenin akıbeti de daha şimdiden kendini belli etmişti.

Yıkık, kapalı spor salonu
Hortlayan hatıra

Geçirdiğimiz kışın en soğuk günlerinden birinde - ogün termometrelerin -4 ü gösterdiği sabittir- Ankara Spor Bölgesi yetkililerinden biri inşaatı gezerken, taban betonlarının dökülmekte olduğunu hayretle görmüş ve hemen alarm işaretini çekmişti. Artun ise, şöyle cevap vermişti:

"— Ne yapayım kardeşim? Burada bu işler,i takip edecek adam mı var?.. Üç kuruşa tutulan sürveyanlarla bu iş bu kadar görülür."

İnşaat sahasının Umum Müdürlüğe iki kilometre mesafede olduğu nedense akla gelmiyordu.. İşin ba--a düştüğünü gören yetkili, elindeki kamyonlarla hemen gübre çektirmiş ve dökülmüş betonları becerebildigi kadar muhafaza altına almıştı... Bu şartlar altında yapılan bu inşaatın da bir gün çökmiyeceğini kimsecikler garanti edemezdi.

Hesap günü

Artunun hiddeti de, ıstırabı da, hatta korkusu da bundan geliyordu. Bu, devlet işiydi. Günü gelir, adamdan hesap sorarlardı. Nitekim hesap gününün gelip çattığını gösteren bilirtiler hiç de az değildi. Kars Bölge Müdürlüğünün, Sarıkamış Teleski tesislerindeki laubaliliği belirten bir raporu vardı. 700 küsür bin liralık bu iş hakkında raporu Bayındırlık Müdürü, Belediye Fen İşleri Müdür Muavini, Beden Terbiyesi Bölge Müdürü, Sarıkamış Belediyesi Fen İşleri Müdür Muavini, Bölge serbest inşaat kontrol fen memuru imzalamışlardı. Rapor, olanı biteni bir bir sayıyor ve bu kusurlu tesislerin tesellüm edilmesi için Umum Müdürlüğün yaptığı baskıya akıl erdiremediği için de durumu Başbakanlığa bildiriyor ve tahkikat istiyordu. İşte o vesika şimdi Başbakanlığa gelmişti. AKİS'in geçen hafta bütün teferruatile verdiği klorlama ve süzme işine ait şikayet de Başbakanlıkta idi. Bunlar resmi muamelâtın sessiz, yavaş, fakat kati dönen çarkları arasına girmişti.

Fakat bu işlerin bir garip tarafı vardı. Meselâ, bir yanda bir Başbakan Yardımcısı, Tesisler Dairesi Başkanını çağırtıp, kendisinden işler hakkında izahat alırken, beri tarafta, Beden Terbiyesi işlerinden Kabinede Başbakan adına sorumluluk taşıyan bir Bakan, bir gazeteciye, hiç de aktüel olmayan bir konuda demeç veriyor, "Müjdeler olsun sayın Ökten! Yeni Beden Terbiyesi Kanunu tamamlandı..." diyordu..

Dedikodusu dillerde dolaşan milyon luk işlerden habersizce verilen bu müj de aslında hiç de yeni değildi. Hatta çok eskimiş ve tesirini çoktan kaybetmiş bir yem borusuydu. Kimbilir, Ökten, son ihalede canı yan" mış Hessemüller firmasının mümessiline, "Vallahi kardeşim, o dairenin işleri karışık. Ben pek karışmıyorum" derken, belki de samimi idi.

Ya Cebeci stadı?

Ankarada uzaya uzaya kurt masalına dönen bir Cebeci Stadı hikayesi vardır. Rahmetli Taner Paşa zamanında başlayan bu işi Dev

KÖŞEDEN

Bu da çare mi?

Vildan Aşir SAVAŞIR

Spor sahalarımızda hakemlere ve oyunculara yapılan çirkin tezahüratı hoş görecek aklı başında tek insan bulamazsınız. Şerefi, namusu o iğrenç tempoya koyan davranıştan hakemi de, oyuncusu da, idarecisi de, siz de, ben de, hepimiz dertliyiz, şikâyetçiyiz. Ne var ki, bu şikayet boş bir yakınmadan öteye geçemiyor ve dert deşilip, deva aranmıyor. Bu tempoların en yüz kızartıcısına hedef olan sorumlu kişilerce tartaklanmaya, hatta dayağa alıştıklarından, arada bir hamamın namusunu kurtarma çabasıyla birşeyler yapıyor görünmek için, nasıl söylendiğine şaşacağınız beyanlarla avunuyorlar.

Otuz, kırkbin kişiyi bir araya getiren bir hadisede dev topluluğun çeşitli tepkisini davet eden sebeplere göz yumup ezbere hüküm tesis etmek ve bulunabilen çareleri ona dayamak ya bilgisizlik, ya da düpedüz hafifliktir.

Futbol Federasyonu Başkanı, bu hallere mâni olmak için bulduğu dahiyane tedbiri, binlerce kişinin kendisini Mithat Paşa stadında, jesti ile beraber, "gol ve kol" kafiyeli sürekli tempo ile karşıladığının ferdasında, 3 Mart tarihli gazetelerde açıkladı. Başkan, "Türk futbolunun ilerlemesi için çirkin tezahüratı yapan seyircilerin tuttukları takımları hükmen mağlûp etmek federasyonun şiarıdır" diyor.

1963 de Amerikayı keşfe benzeyen bn buluşun bizdeki tatbik sahası ve kabiliyeti ve bunun iki tarafa kesen kılıç tesiri üzerinde durmadan önce, insanın, Federasyon Başkanına hemen sorası geliyor: Ya, sizlerin topunuzu beğenmiyenleri susturmak için kimi yenik sayacaksınız? Siz, bilet satın almaktan ve oturacak yerden tutun da, oyuncuların davranışlarından, hakemin bilgi ve dürüstlüğünden, işlerin düzgün ve tarafsız idaresinden, sorumlu kişilerin vazife duygusundan, ehliyetinden hiç bir şikâyeti olmayan seyircinin öfke krizleri içinde adam yuhaladığını gördünüz, işittiniz mi?

Spor seyircisi dünyanın hiç bir yerinde ne melektir, ne de tribünlere sıralanmış vazodur. Seyirci görür, duyar ve duygusunu topluca, yüzyılların damgaladığı karakter vasfına, sabır, terbiye ve nezaket derecesine göre açığa vurur. Şikâyet ettiğiniz davranışına, kulakları tırmalamıyacak ve yürekleri yaralamıyacak bir akış yolu bulmanın ilk çaresi, onun karşısında bilgisiz, beceriksiz, haksız ve suçlu olmamaktır. Onun çabuk parlayan öfkesini, bn halleri sebebiyle tahrik etmemektir. -

İdarene bırakılmış işlerde kimsede huzur bırakmayan binbir düzensizliği elceğiz'nle yaratacaksın, hakemin güven telkin etmeyecek, ya da sen adam kayırma gayreti içinde ona taşıyabileceğinden ağır yük yükleyeceksin, oyuncun ne hakem tanıyacak, ne spor ahlâkı ve şen mutlak bir aciz içinde bunların hiç birine tek çare bulamıyacaksın. Sonra da fantazi buluşlarla futbolu kalkındıracak, spor ahlâkını tesis edeceksin!.. Olur mu?

Seyircinin davranışını nizam altına almak için oyuncuya yüklenildiğinin bazı memleketlerde misali vardı. Onlara heves etmeden önce, bu memleketlerin bunu, hangi şartları yerine getirdikten sonra nasıl ve ne zaman tatbik ettiklerini düşünmek lâzımdır.

Bu usul, ev sahibi takımların kendi sahalarında uygulanabilecek ve ancak kalifiye bir teşkilât elinde işleyecek bir usuldür. Spor umumi efkârını inandırmaktan, hoşnut etmekten vazgeçtik; onu deli etmeyecek bir tutuma girmekten aciz, otorite fıkarası, seksen komiteli bir mekanizma eline bizim şehir ve stadyum şartlarımız içinde böyle bir silah verilemez. Bize kalırsa seyirciden önce sporcunun, antrenörün, kulüp idarecisinin, hakemin, onlardan çok daha mühim olarak, teşkilât idarecilerinin tutumundan, spor anlayış ve disiplininden işe başlamalıdır.

let bütçesinden ayrılan çelimsiz ödenek başaramamış ve yük yerde kalmıştı. Şimdiyse, sporun altın -yumurtlayan tavuğunun, Totonun, birik tirdiği milyonlar vardı, onun sayesinde bugünkü yük kolayca taşınabilirdi. Ne var ki, yük hangi tarafından tutulsa dağılıyor ve bir türlü ele gelmiyordu.

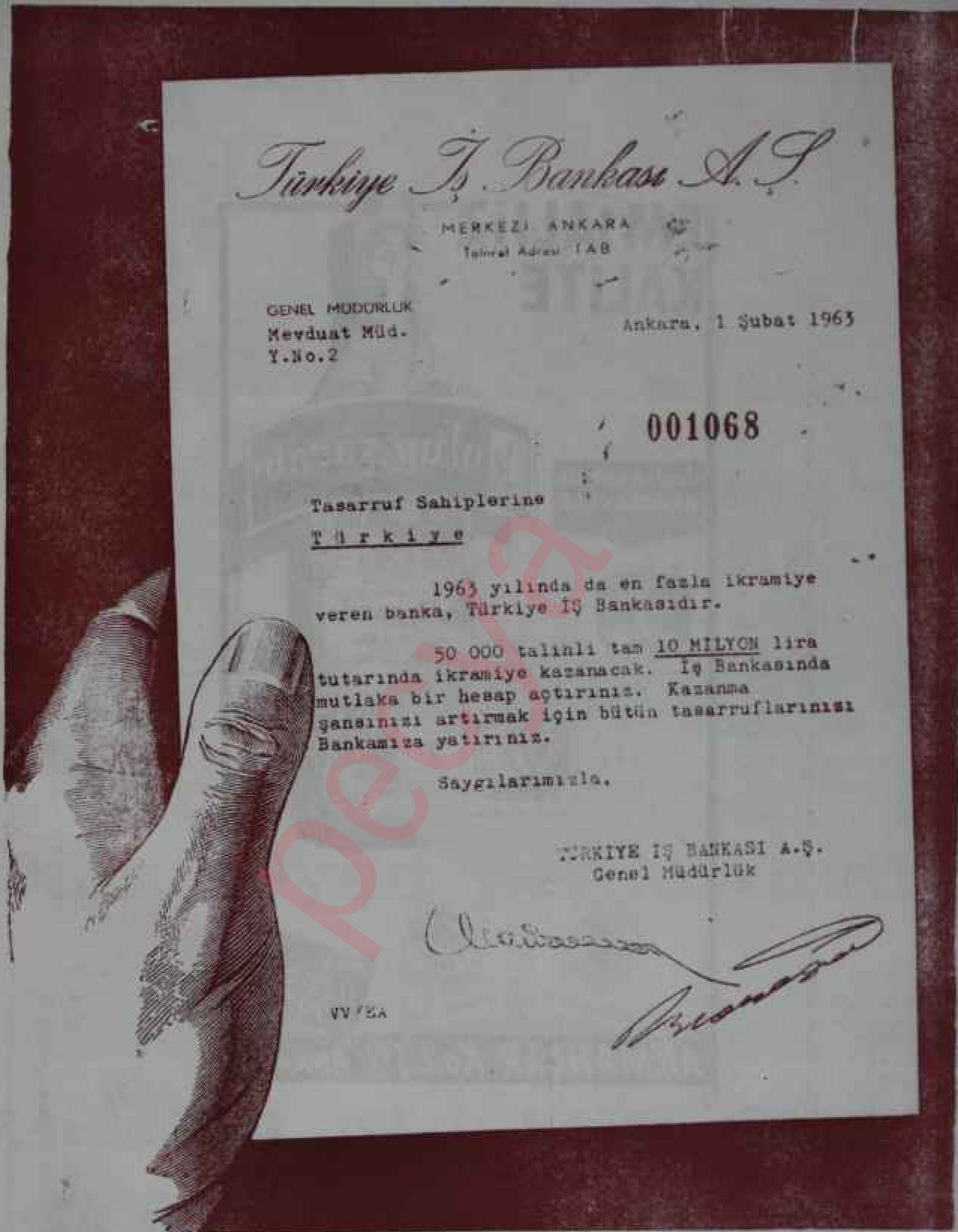
Cebeci spor tesisleri 25 bin kişilik bir stad. 2000 kişilik bir salon, etrafı türbinli bir basketbol sahası v.s. ihtiva eden bir spor ünitesi idi Bunun için 40 bin metre karelik bir sahaya ihtiyaç vardı. Belediye ile sureta anlaşılmış ve proje buna göre yapılmıştı. Sanki her şey tamammış gibi de hemen ihaleye çıkarılmış ve bir iş adamına verilmişti. Gel gör ki, şimdi elde 40 bin metre karelik değil, 34 bin metre karelik bir saha vardı. Projedeki tesisler buna sığmamakta ve Belediye de, sırta dar gelen bu yelek için izin vermeye yanaşmamaktaydı. Yani inşaat ihale edilmişti ama, proje tasdik edilmemişti.

Müteahhit derhal çalışmalara başladı, ne kadar olduğu cidden merak konusu teşkil eden normal istihrazat malzemesi getirdi ve buna karşı da 1 milyon 7 yüzbin lira kadar bir avans aldı.

Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğünde işlerin nasıl yürdüğü bilinmektedir. Ama bu, devlet işinde pek alışılmış bir tutum olmasa gerektir. Bu yüzden, o tarihlerde işlerden sorumlu olan bir mimar, altından kalkamıyacagım pek iyi bildiği bu yükü taşımaya çalışmaktansa istifa etmeyi tercih etti. Verdiği boş sayfalık istifa dilekçesinde, şimdi yerde serili yatan hasta ile, ne olacağı bilinmeyen 1 milyon 7 yüzbin liranın hikâyesi anlatılmaktadır.

Şimdi ne olacaktır? Proje tasdik edilmemiş, ruhsat alınmamıştır. Saha, projeye dar gelmektedir. Para ödenmiştir. Müteahhide işyeri gösterilememektedir. Ne kadar olduğu cidden merak edilen malzeme de güneşin ve yağmurun gazabına terkedilmiş durumdadır.

Umum Müdür, hazır bir teftiş istemişken -bunda samimi olduğunda elbette şüphe yoktur, bari şu Cebeci sahası işini bir ele alsa veya aldırsa. doğrusu hiç de fena olmıyacaktır.

Türkiye İş Bankası A.Ş.

MERKEZİ ANKARA

Telgraf Adresi: TAB

GENEL MÜDÜRLÜK
Mevduat Müd.
Y.No.2

Ankara, 1 Şubat 1963

001068

Tasarruf Sahiplerine

T ü r k i y e

1963 yılında da en fazla ikramiye veren banka, Türkiye İş Bankasıdır.

50 000 talihli tam 10 MİLYON lira tutarında ikramiye kazanacak. İş Bankasında mutlaka bir hesap açtırınız. Kazanma şansınızı artırmak için bütün tasarruflarınızı Bankamıza yatırınız.

Saygılarımızla.

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.
Genel Müdürlük

VV/EA

EMSALSIZ
KALiTE
Kulüp şarabı
ULUSLARARASI
ARMAĞANLAR
KALITE
Kulüp şarabı
BUDAPEST - AĞUSTOS - 1962
TEL.
113023
113041
AKMANLAR Koll. Şti. ANKARA